

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»

ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΕ΄

2020-2021

Αθήνα, σήμερα στις 16 Ιουλίου 2021 ημέρα Παρασκευή και ώρα 17.17΄
συνήλθε στην Αίθουσα της Γερουσίας η «Βουλή των Εφήβων» για να
συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Νέες και νέοι Έφηβοι
Βουλευτές, αρχίζει η συνεδρίαση της ολομέλειας της ΚΕ΄ Συνόδου της «Βουλής
των Εφήβων», της πρώτης και τελευταίας –ελπίζω- Συνόδου της «Βουλής των
Εφήβων» που πραγματοποιείται διαδικτυακά. Σας καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη
χαρά.

Στη σημερινή συνεδρίαση παρευρίσκεται ο Ειδικός Γραμματέας της
Βουλής των Ελλήνων κ. Βασίλης Μπαγιώκος. Παρίστανται εκ μέρους της
εκτελεστικής επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον
Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, του Ιδρύματος που διοργανώνει από την

εποχή του Προέδρου Απόστολου Κακλαμάνη τη «Βουλή των Εφήβων», ο Γενικός Γραμματέας του, καθηγητής πανεπιστημίου, κ. Ευάνθης Χατζηβασιλείου και η Διευθύντρια Υπηρεσιών του Ιδρύματος της Βουλής κ. Άννα Ενεπεκίδου.

Παρευρίσκονται τα μέλη της Επιτροπής της «Βουλής των Εφήβων» οι κυρίες και κύριοι Αθηνά Βορρίση, Αμαλία Αδαμοπούλου, Ακριβή Γεωργούση, Έλενα Γκίκα, Σωτηρία Γρηγορόπουλου, Ιωάννα Δεκατρή, Αικατερίνη Κατσιάνου, Θεώνη Κουφονικολάκου και Λάμπρος Πόλκας.

Εισερχόμαστε στην ειδική ημερήσια διάταξη που περιλαμβάνει συζήτηση επί του θέματος: «Το περιβάλλον, ο τόπος μου, ο κόσμος μου» των ομάδων εργασίας της «Βουλής των Εφήβων» που αποτελούνται από μαθητές και μαθήτριες λυκείων της Ελλάδος και ελληνικών σχολείων του εξωτερικού, καθώς και ΕΠΑΣ του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού που μετείχαν στο πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων - Βήματα Δημοκρατίας: Κάνοντας πράξη τη συμμετοχή» ΚΕ΄ Σύνοδος 2020-2021.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα μιλήσουν οι ομιλητές και ομιλήτριες των πέντε ομάδων εργασίας, στις οποίες συζητήσατε το θέμα: «Το περιβάλλον, ο τόπος μου, ο κόσμος μου». Κάθε ένας από τους ομιλητές θα έχει χρόνο ομιλίας τρία λεπτά προκειμένου να παρουσιάσει τις σκέψεις της ομάδος εργασίας στην οποία μετείχε.

Θα παρακαλέσω να τηρήσουμε τον χρόνο των τριών λεπτών. Κι αν φαίνεται μικρός και ασφυκτικός, σας λέω ότι στο Ευρωκοινοβούλιο οι ομιλητές δικαιούνται να μιλούν τρία λεπτά και περιέργως το τηρούν -περιέργως γι' αυτά που συμβαίνουν στην Ελλάδα- σεβόμενοι το δικαίωμα που έχουν όλοι και όλες να μιλήσουν και να μπορέσουν να διατυπώσουν με άνεση τις απόψεις τους.

Ξεκινάμε με τον κ. Θεόδωρο Κανελλόπουλο έφηβο βουλευτή Β΄ Περιφέρειας Θεσσαλονίκης -είναι η αγροτική περιφέρεια Θεσσαλονίκης- που ήταν ομιλητής της πρώτης ομάδος εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και Εκπαίδευση». Τον καλώ να έρθει στο διαδικτυακό Βήμα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Β΄ Θεσσαλονίκης): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι, ονομάζομαι Θεωδωρής Κανελλόπουλος, είμαι μαθητής της Γερμανικής Σχολής Θεσσαλονίκης από την ομώνυμη εκλογική περιφέρεια και εκπροσωπώ την πρώτη ομάδα που εργάστηκε στη θεματική «περιβάλλον και εκπαίδευση».

Μολονότι η πανδημία στάθηκε εμπόδιο στη δια ζώσης συνάντησή μας, εμείς αποφασισμένοι να φέρουμε εις πέρας... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης) ...τα καταφέραμε με τη συνδρομή της τεχνολογίας, των ανθρώπων του Ιδρύματος της Βουλής, της Επιστημονικής Επιτροπής και φυσικά με τη δική

μας θετική διάθεση για συνεργασία. Ο σκοπός μας ήταν να εισακουστούν οι απόψεις και οι θέσεις των μαθητικών κοινοτήτων που εκπροσωπούμε.

Μετά από γόνιμες συζητήσεις με την ειδικό περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ. Ντίνου, αποσαφηνίσαμε έννοιες σχετικές με την περιβαλλοντική κρίση, ενώ στον διάλογο με τον Βουλευτή της Α΄ Πειραιώς κ. Μελά λάβαμε σαφείς απαντήσεις σε όλα μας τα ερωτήματα, τα οποία δεν ήταν και λίγα. Έτσι πήραμε μια εικόνα για τις προθέσεις και δράσεις της πολιτείας σχετικά με την αντιμετώπιση της κρίσης αυτής.

Κι αφού προβληματιστήκαμε, συζητήσαμε, διαφωνήσαμε, αποφασίσαμε με δημοκρατικές διαδικασίες να παρουσιάσουμε τις ακόλουθες προτάσεις. Αναρωτηθήκαμε τι είδους σχολείο θέλουμε. Θέλουμε ένα σχολείο με οικολογική ταυτότητα, που πρωτοπορεί στις περιβαλλοντικές δράσεις, που αναλαμβάνει εκστρατείες και διαμορφώνει πολίτες με οικολογική συνείδηση. Θέλουμε ένα σχολείο που διαμορφώνει ενεργούς πολίτες.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνουμε ένα ενεργειακά αυτόνομο σχολείο, που θα ακολουθήσει πρακτικές οι οποίες θα βοηθήσουν στη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος και θα συμβάλλει σε μια βιώσιμη κοινωνία. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν η κομποστοποίηση και η δημιουργία βιοκαυσίμων από τα απορρίμματα του ίδιου του σχολείου, η αλλαγή των κουφωμάτων, η δημιουργία μικρών εστιών πρασίνου, όπως οι λαχανόκηποι, τα πάρκα

«τσέπης», οι φυτεύσεις δωματίων, με στόχο την αλλαγή του μικροκλίματος και την καθαρή ενέργεια.

Επιτρέψτε μου, σας παρακαλώ, σε αυτό το σημείο να αναφερθώ στο εξής. Ας αδράξουμε γρήγορα την ευκαιρία ως χώρα να διατεθεί σημαντικό ποσό από το Ταμείο Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0» σχετικά με την ενεργειακή αναβάθμιση των σχολικών συγκροτημάτων.

Όσον αφορά τώρα την εκπαιδευτική πολιτική, προτείνουμε την ενίσχυση της διά βίου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε όλα τα στάδια της σχολικής ζωής, βιωματικά και διαθεματικά, με στόχο τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών για το περιβάλλον.

Αναφερθήκαμε ακόμα στη σημασία υλοποίησης ολοκληρωμένων πολύμηνων προγραμμάτων, με ποικίλες δράσεις, όπως εκστρατείες ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των πολιτών, διαγενεακές δράσεις για την αλλαγή στάσης των μεγαλύτερων, εξορμήσεις στο πεδίο και άλλα.

Σε επίπεδο τώρα Ευρωπαϊκής Ένωσης, εισηγούμαστε να διευρυνθούν οι διακρατικές συνεργασίες στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών πολιτικών για το περιβάλλον, να εφαρμοστούν οριζόντια εκπαιδευτικά προγράμματα με στοχευμένες δράσεις και να αξιοποιηθούν τα σχετικά κονδύλια.

Τέλος, προτείνουμε τη συγκρότηση ομάδας εκπροσώπων Εφήβων Βουλευτών της ΚΕ΄ Συνόδου, η οποία θα βρίσκεται σε σταθερή διαβούλευση

με εκπροσώπους των Υπουργείων Παιδείας και Περιβάλλοντος, προκειμένου να συζητούνται οι προτάσεις μας και να ακούγονται οι φωνές μας σε όλη τη διάρκεια της θητείας μας.

Το περιβάλλον δεν είναι μια λέξη που μπορούμε να χρησιμοποιούμε αλόγιστα. Είναι το δικό μας περιβάλλον. Είναι η ζωή μας, το σπίτι μας, η υγεία μας. Κι ας μην ξεχνάμε εμείς οι νέοι να μη χρησιμοποιούμε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μόνο για την καθημερινή μας επικοινωνία και ψυχαγωγία. Ας τα κάνουμε συμμάχους μας στον αγώνα για ένα ποιοτικό σχολείο, μια δημοκρατική κοινωνία, ένα βιώσιμο μέλλον.

Εκ μέρους της πρώτης ομάδας, σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Και εγώ σας ευχαριστώ και για το περιεχόμενο που ήταν πυκνό και περιεκτικό αλλά και την εντυπωσιακή τήρηση του χρόνου που σημαίνει ότι η πολυλογία δεν είναι απαραίτητα γόνιμη διαδικασία.

Τον λόγο έχει η Μυρτώ Κολύμπαλη, Έφηβος Βουλευτής Χανίων, ομιλήτρια της Β΄ ομάδας εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και Πολιτισμός». Την καλώ να έρθει και αυτή στο διαδικτυακό μας Βήμα.

ΜΥΡΤΩ ΚΟΛΥΜΠΑΛΗ (Νομός Χανίων): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι

Κολύμπαλη Μυρτώ και είμαι από την εκλογική περιφέρεια Χανίων.
Εκπροσωπώ την ομάδα «Περιβάλλον και Πολιτισμός».

Η Βουλή των Εφήβων είναι η μοναδική επίσημη φωνή των εφήβων. Στο φετινό μας διαδικτυακό ταξίδι ασχοληθήκαμε με το θέμα «Περιβάλλον και Πολιτισμός». Αποκομίσαμε γνώση μέσω της επαφής με τους ειδικούς και της επικοινωνίας με συναδέλφους μας Εφήβους Βουλευτές. Η γνώση που αποκτήσαμε είναι το κλειδί για να γίνουμε ενεργοί πολίτες. Παράλληλα, μας δόθηκε η ευκαιρία για διάλογο και συνεργασία με στόχο την επίλυση προβλημάτων σχετικά με δύο θέματα αλληλένδετα: περιβάλλον - πολιτισμός. Μέσω του προγράμματος γνωρίσαμε στην πράξη τη δημοκρατία, εξοικειωθήκαμε με βασικούς δημοκρατικούς θεσμούς, όπως η ενασχόληση με τα κοινά και οι λειτουργίες του Κοινοβουλίου. Εμπνευστήκαμε ένα πιο ευοίωνα μέλλον. Διαπιστώσαμε ότι οι νέοι ασχολούνται ενεργά με τα κοινά. Προβληματίζονται, ενδιαφέρονται, είναι ευαισθητοποιημένοι αναφορικά με θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού και μέσω της Βουλής των Εφήβων εκπροσωπούνται και εκφράζουν τις απόψεις της ηλικιακής τους ομάδας. Η εμπάθυνση στη συζήτηση μάς οδήγησε να ομαδοποιήσουμε τις παρεμβάσεις που θα θέλαμε να κάνουμε, το στίγμα που θα θέλαμε να αφήσουμε. Επιβεβαιώσαμε ότι ο διάλογος είναι η πιο ασφαλής οδός για ανταλλαγή απόψεων και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Συγχρόνως, η Βουλή των Εφήβων στάθηκε αφορμή για δημιουργία ομάδων γόνιμης συζήτησης, συνέχιση διαλόγου και διάχυση των θετικών αποτελεσμάτων και εκτός της Βουλής των Εφήβων, ενώ μας έδωσε ερεθίσματα για περαιτέρω ενασχόληση με την πολιτική, όχι μόνο με την ανάληψη ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... αλλά κυρίως με την πράξη και τη συμμετοχή στα κοινά.

Κατά τη διάρκεια των τριήμερων εργασιών καταλήξαμε σε διαπιστώσεις, προβληματισμούς και προτάσεις. Αρχικά διαπιστώσαμε την έλλειψη φύλαξης και την εγκατάλειψη μνημείων και κτιρίων στις πόλεις μας και προτείναμε την μελέτη αποκατάστασης και αξιοποίησή τους με δεδομένο ότι τα καλοσυντηρημένα μνημεία βοηθούν στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Επίσης, προτείναμε ανάδειξη πολυπολιτισμικών μνημείων ως όχημα για την καλλιέργεια σεβασμού στους άλλους πολιτισμούς, η οποία διασφαλίζει την ειρήνη.

Στη συνέχεια διαπιστώσαμε ότι υπάρχει άγνοια της πολιτιστικής κληρονομιάς και θεωρήσαμε γι' αυτό κομβικό τον ρόλο της ενημέρωσης του πολίτη μέσω της χρήσης του διαδικτύου. Είναι σημαντική επίσης η συνέργεια των φορέων όπως η πολιτεία, οι δήμοι, οι τοπικοί φορείς, μέσα μαζικής ενημέρωσης, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα. Όλα αυτά προτείναμε να γίνονται με γνώμονα τη γνώση του

παρελθόντος, τον σεβασμό στο παρελθόν, αλλά ταυτόχρονα τον εκσυγχρονισμό των δράσεων που σχετίζονται με τα μνημεία μέσω της ψηφιακής διάστασης και της προβολής τους.

Είναι κοινή διαπίστωση ότι λίγα μνημεία της χώρας μας είναι προβεβλημένα, με αποτέλεσμα τη μειωμένη επισκεψιμότητα στα λιγότερα γνωστά. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε ανάπτυξη δράσεων διάχυσης και προβολής των μνημείων με στόχο την προσέλκυση εγχώριων και ξένων επισκεπτών καθώς και την προβολή τους από προσωπικότητες διεθνούς κύρους.

Επιπλέον, υφίσταται η ανάγκη αξιοποίησης και αναβάθμισης των χώρων και των μνημείων. Στο σημείο αυτό θα προτείνουμε τη διοργάνωση εκδηλώσεων στους χώρους των μνημείων και την υλοποίηση σχολικών δράσεων με στόχο την επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά. Ακόμα είναι σημαντική η διευκόλυνση πρόσβασης σε αυτό με τη δημιουργία υποδομών προσβασιμότητας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Είναι ανάγκη η πολιτεία να δώσει περισσότερο βάρος στον πολιτισμό, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαίτερες συνθήκες της πανδημίας, κατοχυρώνοντας θεσμικά τη διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και την ενασχόληση με τον πολιτισμό.

Ιδιαίτερα θετική θεωρούμε τη συμβολή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων, τον ενεργό ρόλο τους μέσω φορέων εθελοντισμού, σωματείων, συλλόγους κλπ.

Εκτός απ' αυτά, κρίνουμε μεγάλης σημασίας τη συνέχιση της προσπάθειας της πολιτείας για επαναπατρισμό των ελληνικών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκονται στο εξωτερικό και για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στη συνέχεια επισημάναμε την ανάγκη σύνδεσης του πολιτισμού με την οικονομική ανάπτυξη μέσω της διοργάνωσης θεματικών επισκέψεων στο πλαίσιο θεματικού τουρισμού και την ανάδειξη τοπικών αγροτικών προϊόντων ως στοιχείο πολιτισμού και ως μοχλό ανάπτυξης του τουρισμού.

Κατά τη γνώμη μας, πολιτισμός και περιβάλλον είναι έννοιες αλληλένδετες και αλληλεξαρτώμενες και ως εκ τούτου καθίσταται αναγκαία η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος από τις φυσικές καταστροφές, την ανθρώπινη αμέλεια, τις οικονομικές δραστηριότητες που δεν είναι συμβατές με το περιβάλλον. Παράλληλα, η αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί και εγγύηση για την ασφάλεια μιας περιοχής.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι ο πολιτισμός και η διαφύλαξη του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος αποτελεί δικαίωμα και υποχρέωση όλων των πολιτών. Είναι θέμα ατομικής και συλλογικής ευθύνης. Όλοι και όλες είμαστε θεματοφύλακες της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Και εμείς ευχαριστούμε την κ. Κολύμπαλη.

Καλώ τώρα στο Βήμα μας την κ. Πολυξένη Πανταζίδου, Έφηβο Βουλευτή της Β΄ Αθηνών, ομιλήτρια της τρίτης από τις πέντε ομάδες εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και άνθρωποι που μετακινούνται».

Κυρία Πανταζίδου, το Βήμα είναι δικό σας.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ (Β΄ Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, κυρία Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Πανταζίδου Πολυξένη από την ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και άνθρωποι που μετακινούνται».

Ποιοι είναι οι άνθρωποι που μετακινούνται; Είμαστε εμείς ή κάποιοι άλλοι; Προφανώς αυτοί που μετακινούνται είμαστε όλοι εμείς που καθημερινά διανύουμε τη δική μας διαδρομή. Μετακινούμαστε γιατί θέλουμε να γνωρίσουμε άλλους ανθρώπους, άλλους τόπους, να αποκτήσουμε νέες εμπειρίες, να σπουδάσουμε, να εργαστούμε, να ζήσουμε μια καλύτερη ζωή. Είναι δικαίωμά μας άλλωστε να ορίζουμε ποιοι είμαστε και πώς θέλουμε να ζούμε.

Τι συμβαίνει όμως όταν το δικαίωμα για μια ελεύθερη και αξιοπρεπή ζωή καταπατάται; Σε αυτήν την περίπτωση οι άνθρωποι αναγκάζονται να αφήσουν τον τόπο τους και να ξεκινήσουν ένα ταξίδι που δεν ξέρουν πώς και πότε θα τελειώσει. Παίρνουν τον δρόμο της προσφυγιάς, γιατί διώκονται για τις

πολιτικές ή θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Γιατί μακροχρόνιες πολεμικές συγκρούσεις επιβάλλουν τη μετακίνησή τους σε μια άλλη χώρα. Γιατί ακραία καιρικά φαινόμενα, περιβαλλοντικές αλλαγές ή φυσικές καταστροφές διαμορφώνουν ένα πλαίσιο ζωής που δεν είναι πια βιώσιμο.

Φτάνοντας στην ξένη για εκείνους χώρα μένουν σε hot spots που μοιάζουν περισσότερο με στρατόπεδα συγκέντρωσης παρά με χώρους υποδοχής και φιλοξενίας. Ο εξαναγκασμός, ο φόβος, η αβεβαιότητα γίνονται αναπόσπαστα κομμάτια της καθημερινότητάς τους. Μικροί και μεγάλοι υποχρεώνονται να μένουν σε πρόχειρα καταλύματα κάτω από άθλιες, απάνθρωπες συνθήκες.... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)...

Όσοι επέλεξαν να μετακινηθούν είναι μετανάστες, ενώ όσοι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν είναι πρόσφυγες. Η ζωή τους αλλάζει. Αλλά αλλάζει και η ζωή των ανθρώπων που τους υποδέχονται. Δημιουργούνται εντάσεις, συγκρούσεις. Οι ντόπιοι συνήθως φαίνονται ανοιχτοί απέναντί τους, αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορούν εύκολα να αποδεχθούν την παρουσία τους. Η πλειονότητά τους θεωρεί ότι έχουν δικαίωμα να αποφασίζουν και να ορίζουν... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)...

Η μετανάστευση και η προσφυγιά αποτελούν ένα διαχρονικό φαινόμενο, ενώ ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια οι μετακινήσεις πληθυσμών είναι ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με έκθεση της

Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, το 2010 ο αριθμός των ανθρώπων που είχαν εκτοπισθεί από τον τόπο καταγωγής τους άγγιζε τα 40 εκατομμύρια. Σήμερα ο αριθμός αυτός έχει σχεδόν διπλασιαστεί.

Η μεγάλη αυτή αύξηση του πληθυσμού των προσφύγων...(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο ΟΗΕ....(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης) καθώς τα ίδια ακραία καιρικά φαινόμενα επιτείνονται και σε λίγο θα είναι μη αναστρέψιμα αλλάζοντας ριζικά ...(δεν ακούστηκε)... και εξαναγκάζοντας ανθρώπους...(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)...

Η Ελλάδα ως χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων οφείλει να προχωρήσει ...(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης) που προστατεύουν τα δικαιώματα ...(δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης)... να αναδείξει τη σημασία του εθελοντισμού στα σχολεία και επιπλέον η εκπαιδευτική στήριξη για παιδιά μετανάστες και πρόσφυγες να λειτουργούν ως μέσο για την ομαλή τους ένταξη στο σχολικό αλλά και το κοινωνικό περιβάλλον. Με δεδομένο ότι η εκπαίδευση δεν σταματά στα δεκαοκτώ, η παροχή ενός πιστοποιητικού ελληνικής γλώσσας αλλά και η επαγγελματική εξειδίκευση θα μπορούσε να διασφαλίσει το δικαίωμα της ισοτιμίας ... (δεν ακούγεται λόγω κακής σύνδεσης).

Όλοι έχουμε μερίδιο ευθύνης για το πώς στεκόμαστε απέναντι στο ξένο, στο διαφορετικό. Γι' αυτό η οικογένεια, το σχολείο έχουν καθοριστικό ρόλο στην

ευαισθητοποίηση και την αποδοχή του άλλου. Το χρώμα, η γλώσσα, η καταγωγή, η θρησκεία, δεν κάνουν τους ανθρώπους ανώτερους ή κατώτερους παρά μόνο μοναδικούς.

Ένα βήμα δημοκρατίας που όλοι μπορούμε να κάνουμε είναι να μην περιθωριοποιούμε και να μην αποκλείουμε κοινωνικά τους ανθρώπους που μετακινούνται, αφού αυτά που μας ενώνουν είναι εν τέλει περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κι εμείς ευχαριστούμε την κυρία Πανταζίδου για τη διαχείριση της θεματικής της Γ΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα το περιβάλλον και τους ανθρώπους που μετακινούνται.

Τώρα καλώ στο Βήμα μας την κυρία Ελένη Παναγιωτοπούλου, Έφηβο Βουλευτή από τη Μεσσηνία, ομιλήτρια της Δ΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα: «Περιβάλλον και νέες τεχνολογίες».

Κυρία Παναγιωτοπούλου, το Βήμα είναι δικό σας.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ (Νομός Μεσσηνίας): Σας ευχαριστώ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι Παναγιωτοπούλου Ελένη, είμαι από τον Νομό Μεσσηνίας, μαθήτρια του 3^{ου} Γενικού Λυκείου Καλαμάτας και εκπροσωπώ την Δ΄ Ομάδα η οποία ασχολήθηκε με το θέμα: «Περιβάλλον και νέες τεχνολογίες».

Στη διάρκεια των εξ αποστάσεως συναντήσεών μας είχαμε τη δυνατότητα μέσα από επικοινωνιακό διάλογο να ανταλλάξουμε ιδέες για θέματα και προβλήματα και να διατυπώσουμε προτάσεις όσον αφορά την ανεπίσημη σχέση στην οποία βρίσκονται σήμερα το περιβάλλον με τις επανομαζόμενες νέες ή αναδυόμενες τεχνολογίες. Αρχικά ορίσαμε τις δύο έννοιες του θέματος. Εντάξαμε έτσι στη γενική έννοια «περιβάλλον» κάθε μορφής αλληλεπιδραστική σχέση ανάμεσα στις κοινωνικές δραστηριότητες και στη φύση. Στη συνέχεια μας απασχόλησε η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην αειφόρο ή βιώσιμη ανάπτυξη.

Τα μέλη της Ομάδας μοιράστηκαν διάφορα παραδείγματα μέσα από τα οποία προέκυψε ότι οι νέες τεχνολογίες συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως η μείωση της ρύπανσης και η εξοικονόμηση ενέργειας, αλλά και προκαλούν με την έκλυση ρυπογόνων ουσιών και ακτινοβολίας προβλήματα στο περιβάλλον και στην υγεία μας.

Με τον διάλογο που είχαμε τόσο με τον προσκεκλημένο ειδικό επί του θέματος, όσο και με τον πολιτικό εκπρόσωπο του Ελληνικού Κοινοβουλίου εμβαθύνουμε στα προηγούμενα ζητήματα και διατυπώσαμε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να περιοριστούν τα σχετικά προβλήματα σε διάφορους τομείς όπως της πολιτικής, της οικονομίας, της επιστήμης και της εκπαίδευσης.

Χωρίς να διαγράφουν τα ζητήματα της προσωπικής ευθύνης, τα μέλη της Ομάδας διατύπωσαν συνοπτικά τις επόμενες προτάσεις: Να δοθούν κίνητρα στις επιχειρήσεις και στις βιομηχανίες, ώστε να πάψουν να είναι ρυπογόνες και να στραφούν σε πιο σύγχρονες μορφές ενέργειας, στην παραγωγή καθαρών ψηφιακών προϊόντων. Απαιτείται συνεπώς και ο παράλληλος έλεγχός τους ώστε να τηρούνται και απαραίτητα ψηφιακά πρωτόκολλα.

Πρέπει να ενσωματωθούν ομαλά οι ψηφιακές τεχνολογίες στον πρωτογενή τομέα και ειδικότερα να δοθούν κίνητρα στους μικρούς παραγωγούς ώστε να μπορούν και αυτοί να ανταποκριθούν στη νέα ψηφιακή τάξη των πραγμάτων. Επιβάλλεται, ακόμη, η αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και υπηρεσιών στην κατάσβεση των πυρκαγιών και στην προστασία γενικότερα των δασικών εκτάσεων.

Η πολιτεία πρέπει να προνοήσει, επίσης, ώστε οι περισσότεροι άνθρωποι κυρίως από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες να έχουν πρόσβαση στα αγαθά της ψηφιακής τεχνολογίας. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται να δοθεί στους κατοίκους των ακριτικών περιοχών της χώρας μας. Απαιτούνται εξ άλλου παρεμβάσεις και λήψη μέτρων εκ μέρους της νομοθετικής εξουσίας στην παρακολούθηση των σχέσεων περιβάλλοντος και νέων τεχνολογιών.

Τέλος, στα σχολεία επιβάλλεται: πρώτον, η προώθηση της ιδέας της ανακύκλωσης ψηφιακών συσκευών, δεύτερον, η αγωγή στις αρχές της

δημοκρατικής ψηφιακής πολιτειότητας και, τρίτον, η ενίσχυση τόσο της ποσότητας όσο και της ποιότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Με τις προηγούμενες, λοιπόν, προϋποθέσεις καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όχι μόνο μπορούμε να βελτιώσουμε την ποιότητα της δικής μας ζωής, αλλά και να εξασφαλίσουμε τη δυνατότητα στις επόμενες γενιές να απολαμβάνουν τα πάσης φύσεως αγαθά όπως εμείς σήμερα.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κι εγώ σας ευχαριστώ.

Είναι εμφανές και από τους τέσσερις μέχρι τώρα ομιλητές -και είμαι βέβαιος και από τον πέμπτο- ότι η δουλειά που κάνατε τις δύο προηγούμενες μέρες που προετοιμάσατε αυτά τα θέματα συζητώντας μεταξύ σας με την Επιτροπή της Βουλής, αποδίδει αποτελέσματα. Είναι όλα καίρια, πυκνά και στοχευμένα όσα λέτε πάνω στο θέμα σας. Μπράβο.

Τον λόγο έχει ο κύριος Χρήστος Ευθυμιάδης, Έφηβος Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης που είναι κύριος ομιλητής της Ε΄ και τελευταίας ομάδας εργασίας με θέμα: «Περιβάλλον και κοινωνικές ανισότητες».

Κύριε Ευθυμιάδη, καλείστε να λάβετε τον λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ (Α΄ Θεσσαλονίκης): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρία Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι Ευθυμιάδης Χρήστος. Έρχομαι από την εκλογική περιφέρεια Α΄

Θεσσαλονίκης και είμαι μαθητής του 2^{ου} Πρότυπου Λυκείου Λευκού Πύργου. Εκπροσωπώ την ομάδα που εργάστηκε στα ζητήματα περιβάλλοντος και κοινωνικών ανισοτήτων.

Η ομάδα μας συζήτησε τις διαφορετικές διαστάσεις της φτώχειας στην εκπαίδευση, στην κοινωνία και στο περιβάλλον. Μιλήσαμε για την έννοια της ανισότητας την οποία ορίσαμε ως άνιση πρόσβαση σε αγαθά και δικαιώματα τα οποία αφορούν ιδίως στο σχολικό περιβάλλον, τη σωματική και ψυχική υγεία, το εισόδημα και την εργασία, το αστικό περιβάλλον, την κοινωνική ένταξη, τους χώρους πρασίνου, άθλησης και ψυχαγωγίας, το οικογενειακό περιβάλλον, καθώς και την ελευθερία λόγου και έκφρασης.

Διαπιστώσαμε ότι οι ευάλωτες ομάδες, όπως οι φτωχές και μονογονεϊκές οικογένειες, οι άνεργοι, τα άτομα με αναπηρίες, με διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες εθνικές και εθνοτικές, ή από υποβαθμισμένες περιοχές, ή ΛΟΑΤΚΙ άτομα είτε δεν έχουν επαρκή πρόσβαση σε αγαθά και δικαιώματα είτε εκτίθενται σε χειρότερες και επιβλαβείς περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής όπου ζουν.

Η ομάδα μας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η φτώχεια και ανισότητα σε εγκλωβίζουν και σε κρατούν όμηρο εκθέτοντας στον ίδιο κίνδυνο και τις επόμενες γενιές. Με λίγα λόγια, μια κοινωνία φτωχών δεν προχωρά. Αποτελεί

τροχοπέδη στη δημιουργία ενός ασφαλούς, υγιούς και ανεπτυγμένου επιστημονικά περιβάλλοντος.

Προτείνουμε, επομένως, την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για τη διευκόλυνση της ένταξης ευάλωτων ομάδων. Σ' αυτό το κρίσιμο πεδίο προτείνουμε ιδίως την παροχή εξοπλισμού και σύνδεσης σε φτωχές οικογένειες κατά τις περιόδους τηλεεκπαίδευσης, την εξειδικευμένη και ποιοτική υποστήριξη παιδιών με εκπαιδευτικές ανάγκες, την ενίσχυση των τάξεων υποδοχής και τμημάτων ένταξης και την εισαγωγή δράσεων για τη συμπερίληψη της διαφορετικότητας.

Έπειτα, προτείνουμε την ενίσχυση και αύξηση των υπηρεσιών φροντίδας στις υποβαθμισμένες γειτονίες, όπως είναι οι υπηρεσίες υγείας, σωματικής και ψυχικής, κοινωνικές υπηρεσίες και κέντρα φροντίδας ατόμων με αναπηρίες. Επίσης, προτείνουμε την παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν δράσεις αναβάθμισης και προστασίας του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος, εξοικονομούν ενέργεια, καθώς και καλύτερους ελέγχους και επιβολή κυρώσεων για επιχειρήσεις που μολύνουν με απορρίμματα, εκπομπές ρύπων και θορύβου. Προτείνουμε την πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως είναι το ηλεκτρικό ρεύμα, το νερό και η θέρμανση, με διευκολύνσεις, εκπτώσεις ή πλήρη απαλλαγή.

Επίσης, προτείνουμε μεγαλύτερες φοροελαφρύνσεις σε ευάλωτες οικογένειες και μείωση του ΦΠΑ σε είδη πρώτης ανάγκης. Να δοθούν κίνητρα για πρόσληψη ανέργων, περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων, πρώην προφυλακισμένοι, τοξικομανείς κ.α. Πρέπει να γίνεται καλύτερος και αυστηρότερος έλεγχος της τήρησης της εργατικής νομοθεσίας στους χώρους εργασίας.

Να δοθούν κίνητρα για αποκέντρωση ώστε οι ευάλωτοι πολίτες αστικών κέντρων να αποκτήσουν πρόσβαση σε καλύτερο βιοτικό επίπεδο διαβίωσης και άμεση βελτίωση του αστικού σχεδιασμού για την αναμόρφωση των υποβαθμισμένων περιοχών. Προτείνουμε, επίσης, ενίσχυση της κρατικής επένδυσης σε βιώσιμες μεθόδους παραγωγής, παραδείγματος χάρη βιολογικές καλλιέργειες, από ευάλωτες οικονομικά ομάδες. Τέλος, προτείνουμε δράσεις και πρωτοβουλίες ένταξης στο εργασιακό και εκπαιδευτικό περιβάλλον για πρόσφυγες και μετανάστες.

Ελπίζουμε ότι θα λάβετε υπόψη τους προβληματισμούς και τις προτάσεις μας.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Όπως προέβλεψα, και ο κ. Ευθυμιάδης επιβεβαίωσε την εικόνα, την αίσθηση, τη βάσιμη εντύπωση ότι η προεργασία που κάνατε στις ομάδες εργασίες τις

προηγούμενες μέρες, την Τετάρτη και την Πέμπτη, ήταν πολύ επαρκής και έτσι μπορέσατε και οι πέντε να εκφράσετε με πυκνότητα και καίριο τρόπο, όχι μόνο τη σκέψη σας, αλλά και τις προτάσεις σας.

Αυτό το σκέλος που προηγήθηκε εξομοιώνεται με την νομοθετική εργασία, γιατί μοιάζει περισσότερο με τη διαδικασία που ακολουθούμε στη Βουλή για να ψηφίσουμε τα νομοσχέδια. Διατυπώνονται γνώμες-προτάσεις, οι οποίες εν συνεχεία μετατρέπονται σε νομοθέτηση.

Η διαδικασία την οποία θα ακολουθήσουμε τώρα είναι μια διαδικασία που εξομοιώνεται -τηρουμένων των αναλογιών προφανώς- με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Δηλαδή θα γίνουν ερωτήσεις από Έφηβους Βουλευτές και θα έχω την ευκαιρία να επιχειρήσω να απαντήσω στις ερωτήσεις.

Συνεπώς, για να ακολουθήσουμε το τελετουργικό, νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, όπως είπα ο κ. Ευθυμιάδης ήταν τελευταίος ομιλητής και έτσι φτάσαμε στο τέλος της συζήτησης. Περαιτώθηκε, δηλαδή, η συζήτηση με θέμα: «Το περιβάλλον, ο τόπος μου, ο κόσμος μου».

Παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Η εξουσιοδότηση παρεσχέθη.

Αυτό σημαίνει ότι όλα αυτά τα οποία προηγήθηκαν με εξουσιοδοτήσατε να συμπεριληφθούν στα Πρακτικά.

Θα προχωρήσουμε τώρα στο δεύτερο μέρος, το οποίο σας είπα ότι μοιάζει με κοινοβουλευτικό έλεγχο. Αυτό είναι περισσότερο διαδραστικό. Θα δεχθώ ερωτήσεις από δέκα Έφηβους Βουλευτές που είναι εκπρόσωποι των πέντε ομάδων εργασίας και κάθε Έφηβος Βουλευτής θα έχει χρόνο δύο λεπτά για να αναπτύξει την ερώτηση της ομάδος του.

Ξεκινάμε με τον κ. Παύλο Καραγιαννοδήμα, ο οποίος είναι Έφηβος Βουλευτής της Β΄ Περιφέρειας Αθηνών από την πρώτη ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και Εκπαίδευση».

Κύριε Βουλευτά, σας ακούμε.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΔΗΜΑΣ (Β΄ Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων, το πρώτο ερώτημα της ομάδας μας με θέμα «Περιβάλλον και Εκπαίδευση» είναι το εξής: Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε η πολιτεία να ενδυναμώσει την περιβαλλοντική εκπαίδευση στο σύγχρονο σχολείο, προκειμένου ο πολίτης τού αύριο να συνειδητοποιήσει την ανάγκη σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος και ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος καλλιέργειας στο σχολικό πλαίσιο της κουλτούρας του ενεργού πολίτη για το περιβάλλον;

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Έχω την εντύπωση ότι η καλλιέργεια της λεγόμενης περιβαλλοντικής συνειδήσεως, πέραν της διδασκαλίας και της συζήτησης που συνεπάγεται η διδασκαλία και εν συνεχεία της επιβεβαίωσης της γνώσης που έχει προσλάβει ένας μαθητής απ' αυτό το μάθημα ή απ' αυτά τα μαθήματα, βασική σημασία θα είχε μια δράση που έχει να κάνει με την πραγματική επαφή με το περιβάλλον, όχι τη θεωρητική.

Θα σας πω ένα παράδειγμα. Πρόσφατα στην ιδιαίτερη πατρίδα μου, στα Γιάννενα, στη λίμνη των Ιωαννίνων, που είναι ένας εκπληκτικός βιότοπος, ήλθαν κάποιοι εθελοντές δύτες από τον Νομό Πρεβέζης, που είναι παραθαλάσσιος νομός, οι οποίοι βοήθησαν τον Δήμο Ιωαννιτών να καθαρίσει τον βυθό σ' ένα σημείο της λίμνης. Μέσα από τον βυθό οι δύτες έβγαλαν ποδήλατα, μοτοσικλέτες, λάστιχα αυτοκινήτων, του κόσμου τα ογκώδη σκουπίδια –ήταν ένα τρομακτικό θέαμα- τα οποία αντικείμενα τα βλέπουμε και στις δράσεις καθαρισμού βυθού που γίνονται και σε νησιά των Κυκλάδων. Υπάρχουν εθελοντικές ομάδες με δύτες και άλλους εθελοντές οι οποίοι πάνε στα νησιά των Κυκλάδων ή και σε άλλα νησιά και αναλαμβάνουν τη σημαντική δράση να καθαρίζουν τους βυθούς.

Αυτή η συμπεριφορά δεν αφορά ούτε εξωγήινους ούτε ανθρώπους που δεν έχουν επίγνωση τού τι κάνουν. Αφορά ανθρώπους σαν κι εμένα, σαν κι εσάς, οι οποίοι στην καθημερινή τους ζωή μπορεί και να γκρινιάζουν για το

επίπεδο του περιβάλλοντος, αλλά το βράδυ πάνε και πετάνε τα σκουπίδια τους μέσα σε μια λίμνη ή μέσα σ' ένα δάσος.

Όλο αυτό δείχνει ότι ο αγώνας είναι πολύ πιο δύσκολος απ' ό,τι νομίζουμε. Είναι εξαιρετικά δύσκολος, γιατί πολλές φορές κάτω από το σύνθημα «όλοι μαζί μπορούμε» κάνουμε δράσεις βελτίωσης του περιβάλλοντος, αλλά υπάρχει και ένα άλλο κόμμα «όλοι μαζί μπορούμε», αυτοί που μολύνουν το περιβάλλον και αυτοί όλοι μαζί μπορούν να κάνουν την καταστροφή και είναι και αυτό το κόμμα πανίσχυρο και δυστυχώς το κακό είναι πολύ πιο εμφανές από το καλό.

Θα έλεγα, λοιπόν, ότι ένας τρόπος ενίσχυσης της κουλτούρας της περιβαλλοντικής είναι έξω από το σχολείο, είτε στην εκδρομή είτε με δράσεις έξω από το σχολείο. Ας πούμε, θα μπορούσε κάθε σχολείο ή μια ομάδα σχολείων να υιοθετήσει έναν χώρο, ένα πάρκο, ένα αλσύλλιο, μια παραλία και να τον υιοθετήσει όχι για να βγάλουμε selfies και να κάνουμε τους έξυπνους και να περάσει αυτό και να είναι φευγαλέο, αλλά να τον υιοθετήσει και να τον φροντίζει, όχι για λόγους αυτοπροβολής, αλλά για λόγους ουσιαστικούς και όταν τα παιδιά φύγουν από το σχολείο να πάρουν τη σκυτάλη τα επόμενα παιδιά και να ξέρουμε ότι αυτός ο γιαλός, αυτό το αλσύλλιο, αυτό το παρκάκι, αυτή η παιδική χαρά είναι υπό την προστασία του λυκείου τάδε ή των λυκείων

της Κηφισιάς ή των λυκείων της Μενεμένης ή των λυκείων του Περάματος Ιωαννίνων και η σκυτάλη να συνεχίζει.

Αυτός θα είναι ένας τρόπος που το μάθημα για το περιβάλλον θα γίνεται πράξη και κάθε φουρνιά, κάθε γενιά μαθητών που θα διαδέχεται όχι πια στη γνώση της προστασίας, αλλά στην ευθύνη της προστασίας, θα συναγωνίζεται την προηγούμενη εν σχέσει με την επίδοση αυτής της προστασίας, της προσοχής, της φροντίδας. Έτσι, όταν κάνουμε βιωματικό το θέμα της κουλτούρας, νομίζω ότι θα το βοηθήσουμε περισσότερο. Έτσι, όταν έχει γίνει μια ευρύτατη φάση υιοθεσίας πολλών χώρων άξιων προστασίας, μπορεί το άλλο κόμμα τού «όλοι μαζί μπορούμε να καταστρέφουμε» να αρχίσει να θίγεται, να αρχίσει να ηττάται, να αρχίσει να αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι μόνο αυτοί που πετάνε και μολύνουν, αλλά είναι και αυτοί που έχουν αντίστροφη συμπεριφορά, η οποία είναι προστατευτική, γόνιμη, φυσιολογική, ανθρώπινη και πολιτισμένη. Αυτό μου έρχεται τώρα σαν απάντηση στο καίριο ερώτημά σας και αυτό έχει να κάνει και με την πολιτική, μιας και έχουμε να κάνουμε με τη Βουλή των Εφήβων, γιατί πολιτική στην πραγματικότητα δεν είναι αυτά που λέμε, αλλά είναι αυτά που κάνουμε. Απλώς αυτά που λέμε είναι ο προθάλαμος της πράξης. Τα λόγια μας στην πολιτική έχουν αξία μόνο ως προθάλαμοι. Θάλαμος είναι οι πράξεις. Συνεπώς, αυτήν την απάντηση δίνω. Η βιωματική προστασία του περιβάλλοντος είναι ο καλύτερος τρόπος τα σχολεία να ενισχύσουν την

περιβαλλοντική κουλτούρα και ο καλύτερος βιωματικός τρόπος είναι η υιοθεσία μικρών χώρων προστασίας –γιατί δεν μπορεί να αναλάβετε να προστατεύσετε τον Όλυμπο συνολικά- και κάθε φουρνιά μαθητών από το ίδιο λύκειο ή από μια ομάδα λυκείων να συναγωνίζεται την προηγούμενη στο να δώσει την καλύτερη προστασία σ' αυτόν τον χώρο. Υιοθεσίες χώρων. Αυτήν την ιδέα έχω.

Προχωράμε τώρα στην επόμενη ερώτηση. Τον λόγο έχει η κυρία Βασιλική-Ραφαέλα Σερέπα, Έφηβος Βουλευτής Β' Αθήνας από την πρώτη ομάδα εργασίας, με θέμα «Περιβάλλον και Εκπαίδευση».

ΒΑΣΙΛΙΚΗ-ΡΑΦΑΕΛΛΑ ΣΕΡΕΠΑ (Β' Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, εκ μέρους της ομάδας μας «Περιβάλλον και Εκπαίδευση» θα θέλαμε να θέσουμε το εξής ερώτημα: Θεωρείτε πως η πανδημία, σε συνδυασμό με την επιβολή περιορισμών της κινητικότητας και της επικοινωνίας με τους όρους που ως τώρα γνωρίζουμε, επιβάρυνε ή βελτίωσε την τρέχουσα περιβαλλοντική κατάσταση;

Σας ευχαριστώ θερμά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Η πανδημία από μόνη της δεν σχετίζεται με το περιβάλλον. Ο εγκλεισμός και οι περιορισμοί των ανθρώπινων μετακινήσεων, που ήταν ένας τρόπος αντιμετώπισης της πανδημίας, αυτό ναι, αυτό βελτίωσε το περιβάλλον και αυτό αναδεικνύει και ποιος είναι ο πραγματικός εχθρός του περιβάλλοντος. Είμαστε εμείς οι ίδιοι.

Υπάρχει ένα ενδιαφέρον άρθρο που διάβασα πρόσφατα και γράφει το εξής. Το έγραψε ο κ. Χάρης Δούκας, καθηγητής στο Πολυτεχνείο, με τίτλο: «Το οικολογικό χρέος στις επόμενες γενιές». Λέει ότι εκτός από το δημόσιο χρέος ή το δημοσιονομικό χρέος ή το παγκόσμιο χρέος, που αυτά αφορούν την οικονομία, υπάρχει ένα νέο χρέος, το οικολογικό, το οποίο αφορά το μέτωπο της επικείμενης ζημιάς στον πλανήτη.

Λέει, επίσης, ότι τη χρήση του όρου «οικολογικό χρέος» εισήγαγε για πρώτη φορά η έκθεση του Παγκόσμιου Δικτύου Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος μέσα από την ημέρα που ξεπερνάμε τα όρια της γης. Υπάρχει ημέρα που ξεπερνάμε τα όρια της γης. Την ημερομηνία αυτή, που προσδιορίζεται κάθε έτος, η γη εξαντλεί την ικανότητά της να απορροφά το οικολογικό αποτύπωμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Δηλαδή από την ημέρα εκείνη και μετά, οι πόροι της γης δεν μας αντέχουν, αρχίζει το ισοζύγιο να γίνεται αρνητικό. Από την ημερομηνία αυτή και μετά ζούμε με πίστωση, δηλαδή χρωστάμε ή «τρώμε» περιβάλλον από τις επόμενες γενιές.

«Από τη δεκαετία του 1970 κάθε χρόνο εξαντλούμε αυτήν την ικανότητα της γης», συνεχίζει ο κ. Δούκας, «όλο και νωρίτερα». Ακούστε τι λέει εν σχέσει με την ερώτησή σας: «Εξαίρεση αποτέλεσε μόνο το 2020, που, λόγω της πανδημίας, είχαμε τη μεγαλύτερη μετάθεση της συγκεκριμένης ημερομηνίας σε ετήσια βάση». Δηλαδή, η ημερομηνία που εξαντλούμε τα όρια της γης

μετατοπίστηκε προς το μέλλον, γιατί δεν βγαίναμε έξω να πετάξουμε μοτοσικλέτες και ποδήλατα στη λίμνη των Ιωαννίνων.

«Φέτος, η ανθρωπότητα θα εξαντλήσει τους φυσικούς πόρους που μπορεί να ανανεώσει η γη στα τέλη Αυγούστου, ενώ, αν δεν ήταν η πανδημία, αυτό θα γινόταν πολλούς μήνες νωρίτερα. Από εκεί και πέρα, θα ζούμε με δανεικά από τις επόμενες γενιές. Με βάση την ανάλυση αυτή, η ανθρωπότητα χρειάζεται 1,7 πλανήτες τον χρόνο για να ζει όπως έχει επιλέξει, ενώ, αν όλοι ζούσαν όπως ζει ένας μέσος Ευρωπαίος, με την κατανάλωση που κάνει, με τα σκουπίδια που παράγει» -τα σκουπίδια εννοώ όχι απαραίτητα να τα πετάει στον δρόμο, έστω και σε ανακύκλωση- «θα χρειαζόμασταν δύομισι πλανήτες. Πρωταθλητής στην υπερεξάντληση πόρων είναι η Αμερική, που χρειάζεται πέντε πλανήτες σε ετήσια βάση.

Εδώ βλέπουμε όλη αυτή η διαδικασία της εξάντλησης των πόρων και της εξάντλησης της αντοχής του περιβάλλοντος να αποκτά και δικαστική διάσταση. Στις 29 Απριλίου φέτος, ύστερα από προσφυγή νέων Γερμανών, λίγο μεγαλύτερων από εσάς, ο γερμανικός Κλιματικός Νόμος, ο νόμος δηλαδή του Κράτους της Γερμανίας για το κλίμα, δηλαδή ο νόμος που το ελληνικό κράτος τώρα ετοιμάζει για την Ελλάδα -θα σας πω για αυτόν τον νόμο μετά- κρίθηκε εν μέρει αντισυνταγματικός, γιατί; Διότι μετέθετε δυσανάλογα μεγάλο βάρος των

μειώσεων εκπομπών για μετά το 2030, περιορίζοντας τα δικαιώματα της νέας γενιάς.

Ήθελε, δηλαδή, το Συνταγματικό Δικαστήριο η μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης να γίνεται νωρίτερα, γιατί ήθελε το βάρος του κόστους της μείωσης να το επωμισθούν πιο νωρίς οι γενιές και όχι να το ρίχνουμε στο μέλλον.

Βλέπετε, δηλαδή, ότι όλα αυτά τα θέματα απασχολούν και πολιτικά και δικαστικά τον κόσμο και βλέπετε ότι, πράγματι, ο περιορισμός της ανθρώπινης κατανάλωσης, της ανθρώπινης κίνησης, κατά κάποιον τρόπο ωφέλησε το περιβάλλον.

Δεν θέλω να βλέπω τα πράγματα, όμως, με μονομέρεια. Δεν είμαστε μόνο αυτοί που πετάμε σκουπίδια. Είμαστε και πολλοί άλλοι άνθρωποι που προστατεύουμε το περιβάλλον, που είμαστε συνειδητοποιημένοι, όπως εσείς που μετέχετε σε αυτήν τη Βουλή των Εφήβων, με αυτό το θέμα, που και εσείς αύριο θα έχετε πολύ περισσότερες ευθύνες και είμαι βέβαιος ότι από αυτήν σας την εμπειρία, αυτές σας οι ευθύνες θα φωτισθούν.

Όμως, θέλω να σας δείξω και την άλλη πλευρά των πραγμάτων. Δεν είναι μόνο μαύρα τα πράγματα. Υπάρχει και η άλλη πλευρά. Δεν είναι, δηλαδή, η πρόοδος που έχουμε σημειώσει ότι καταστρέφει το περιβάλλον. Η πρόοδος

που έχει σημειωθεί στον κόσμο έχει επιφέρει και ευεργετικά πράγματα. Απλώς, πρέπει όλα αυτά να τα ισορροπούμε.

Από το 1990, δηλαδή τα τελευταία είκοσι δύο χρόνια, η παγκόσμια οικονομία, παρά τις κρίσεις που σημειώθηκαν σε διάφορες χώρες -και στην Ελλάδα- παρουσίασε συνολική μεγέθυνση 50% και χάρη σε αυτήν την οικονομική μεγέθυνση, που προφανώς είχε επίπτωση και στο περιβάλλον, ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι -πόσες Ελλάδες, δηλαδή, καταλαβαίνετε πόσο είναι ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι!- βγήκαν από την απόλυτη φτώχεια.

Επίσης, είδατε τι έγινε χθες στη Γερμανία και στην Ολλανδία από απίστευτες πλημμύρες, οι οποίες μας δείχνουν ακριβώς ότι η αλλαγή του κλίματος δεν είναι επικείμενη. Έχει αρχίσει και χτυπάει δεξιά-αριστερά. Έχουμε πάνω από πενήντα νεκρούς στη Γερμανία, στην Ολλανδία αυτές τις μέρες. Δεν έχω παρακολουθήσει τις σημερινές ειδήσεις, αλλά μέχρι εχθές είχαμε πενήντα νεκρούς τουλάχιστον στη Γερμανία και στην Ολλανδία, χώρες προηγμένες, χώρες με πολιτική προστασία, χώρες με υποδομές.

Ακούστε, όμως και τον αντίλογο και θα σας πω τι εννοώ. Ο αριθμός των ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους από ξηρασίες, πλημμύρες και θύελλες σαν τις χθεσινές στην πρώτη δεκαετία αυτής της χιλιετίας, δηλαδή από το 2000 έως το 2010, ήταν 93% χαμηλότερος από τον αριθμό θανάτων από τα ίδια αιτία - πλημμύρες, καύσωνες, ξηρασίες, θύελλες- στη δεκαετία του 1920, παρά το ότι

ο πληθυσμός σήμερα της γης είναι τετραπλάσιος. Και αυτό οφείλεται, διότι θέματα που άπτονται της τεχνολογίας -η στέγαση, οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, η ιατρική περίθαλψη- σήμερα είναι πολύ καλύτερα από τότε.

Θέλω να πω με αυτή την εικόνα που σας έδωσα και των δύο όψεων ότι τα πράγματα δεν είναι μονομερή. Υπάρχει μια δραματική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και υπάρχει και μια συναρπαστική πρόοδος του ανθρώπου, αλλά πρέπει στη συναρπαστική πρόοδό μας να βάλουμε χαλινάρι στον τομέα που αφορά την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, γιατί πια κάθε μέρα, κάθε αναπνοή, κάθε οικονομική δραστηριότητα την αγοράζουμε από τις επόμενες γενιές. Όπως σας απέδειξα πριν, έχει εξαντληθεί το όριο και δεν χρειάζεται να κάνουμε περιορισμούς στην κατανάλωση, στην κίνηση και την κυκλοφορία μας υποχρεωτικούς, λόγω υγείας, όπως έγινε τώρα με την πανδημία, αλλά πρέπει να βρούμε άλλους τρόπους για να προστατέψουμε το περιβάλλον και να συνεχίσουμε φυσιολογικά τη ζωή μας.

Κι αυτοί οι τρόποι έχουν αναπτυχθεί. Έχουν να κάνουν κυρίως με τις νέες μορφές ενέργειας που πρέπει να χρησιμοποιούμε. Κυρίως να ξεφύγουμε από τη χρησιμοποίηση του άνθρακα. Άρα, πράγματι μειώθηκε η επιβάρυνση του περιβάλλοντος λόγω πανδημίας αλλά αυτό δεν είναι λύση. Η λύση θα είναι όλα τα άλλα μέτρα που προτείνονται και κυρίως η ριζική αλλαγή των ενεργειακών πόρων από τον άνθρακα σε ανανεώσιμες.

Πάμε τώρα στον κ. Ανδρέα Παπαδόπουλο, Βουλευτή Αττικής, από τη δεύτερη ομάδα εργασίας με θέμα το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (Νομός Αττικής): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων, ονομάζομαι Παπαδόπουλος Ανδρέας και είμαι από την εκλογική περιφέρεια της Αττικής και την Εράσμειο Ελληνογερμανική Σχολή και θα ήθελα να σας θέσω την παρακάτω ερώτηση εκπροσωπώντας την ομάδα μου που επεξεργάστηκε το θέμα «Περιβάλλον και Πολιτισμός». Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει ηλικιακή ποσόστωση στις υποψηφιότητες των Βουλευτών με στόχο νεότερα άτομα να αναλαμβάνουν το βουλευτικό αξίωμα;

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Όχι, δεν πιστεύω στις ποσοτώσεις, γιατί αυτό περιορίζει το απεριόριστο δικαίωμα που έχει ο ψηφοφόρος να κάνει επιλογές. Το Σύνταγμα λέει ότι ο πολίτης έχει ελεύθερο και ανόθευτο δικαίωμα να ψηφίζει. Μη νομίζετε ότι δεν ψηφίζει νέους. Υπάρχουν πάρα πολλοί Βουλευτές και σε αυτήν τη Βουλή και σε παλαιότερες Βουλές οι οποίοι είναι κάτω των τριάντα ετών. Υπήρξαν πολλοί πολιτικοί σπουδαίοι που εσείς τους θυμάστε ή τους ξέρετε μόνο σε μεγάλη ηλικία. Δηλαδή, όλοι ξέρουν τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και τον έχουν σε μια εικόνα όπως ήταν στα ογδόντα του ή στα εβδομήντα πέντε του. Ο Κωνσταντίνος

Καραμανλής πρωτοεκλέχτηκε Βουλευτής είκοσι έξι ετών, πριν την κατοχή, πριν τον πόλεμο του 1940. Τότε ούτε ποσοτώσεις για νέους υπήρχαν ούτε τίποτε. Ένας άλλος πολιτικός, ο Σπυρίδων Θεοτόκης, που ήταν πολλά χρόνια Υπουργός, βγήκε Βουλευτής στα είκοσι τέσσερα, το 1932. Άρα, δεν υπάρχει κάποιο ταμπού. Παλιότερες εποχές που στα μάτια μας φαντάζουν συντηρητικές ή παρωχημένες, ότι δεν είχαν την τάση να ευνοούν νέους, ευνοούσαν νέους και ψήφιζαν νέους. Οι περισσότεροι πολιτικοί που έμειναν στην ιστορία στη χώρα μας, ο Γεώργιος Παπανδρέου, ο Καραμανλής, όπως σας είπα, ο Θεμιστοκλής Σοφούλης είχαν πρωτοεκλεγεί κάτω από τα τριάντα. Άρα, δεν υπάρχει τέτοιο θέμα.

Από την άλλη πλευρά, θα ήθελα να σας πω ότι το να είσαι νέος δεν αποτελεί προτέρημα με την έννοια της κατάκτησης. Είναι μια φάση στη ζωή σου. Μοιραία θα είσαι νέος, ώριμος, γέρος. Δεν είναι προτέρημα. Μην κοιτάτε που υπάρχει μια τάση τα τελευταία χρόνια κολακείας προς τη νεότητα. Υπάρχει μια μεγάλη τάση κολακείας γύρω μας. Ένας τρόπος να πολιτεύεται κανείς σήμερα είναι να σπέρνει κολακείες δεξιά και αριστερά. Μην είστε τόσο ευάλωτοι σε καμία κολακεία. Η νεότητα είναι μια γοητευτική φάση που όλοι τη θυμούνται όταν την περάσουν. Όταν την ζουν συνήθως συνοδεύεται από άγχος, από αμφιβολίες, από αβεβαιότητες. Αλλά δεν παύει να είναι μία από τις πιο γοητευτικές περιόδους της ζωής μας. Κάθε κοινωνία, ακόμη και αυτές που στα

μάτια μας σήμερα φαντάζουν ξεπερασμένες, παρωχημένες και αντιδραστικές, είχε μια καλή διάθεση απέναντι στη νεότητα. Δεν είναι της μοντέρνας εποχής η προτίμηση προς τη νεότητα. Δεν είναι κάτι το πρωτοφανές. Πάντα υπήρχε μια τάση προς τη νεότητα. Υποβοηθείτο η νεότης, θα έλεγα, ανέκαθεν.

Αν δείτε στα βιογραφικά των Βουλευτών που δημοσιεύονται στο site της Βουλής, θα δείτε ότι οι περισσότεροι από αυτούς ξεκίνησαν τη σταδιοδρομία τους σε εποχές πριν το 1960 σε πολύ νέα ηλικία. Ο πατέρας του σημερινού Πρωθυπουργού, ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, βγήκε Βουλευτής το 1946, όταν ήταν είκοσι επτά χρονών. Σταδιοδρόμησε και έγινε και Πρωθυπουργός. Ο Αντώνης Σαμαράς, ο προηγούμενος Πρωθυπουργός, βγήκε Βουλευτής είκοσι πέντε χρονών. Ο κ. Τσίπρας, ο μέχρι χτες Πρωθυπουργός, που είναι νεότατος και τώρα, πρωτοβγήκε Βουλευτής και έγινε Πρωθυπουργός πολύ νέος. Πρωθυπουργός, νομίζω, έγινε πριν τα σαράντα του. Συνεπώς, δεν νομίζω να υπάρχει πρόβλημα ποσόστωσης ή πρόβλημα αγνόησης των νέων.

Αν δείτε τη σημερινή σύνθεση της Βουλής, επαναλαμβάνω, έχουν μπει σε όλα τα κόμματα πάρα πολλοί καινούργιοι Βουλευτές κάτω των τριάντα ετών. Συνεπώς, δεν έχουμε την ανάγκη να κάνουμε αυτό που για άλλους λόγους γίνεται στα ψηφοδέλτια για το γυναικείο φύλο. Υπάρχει μία ποσόστωση για το γυναικείο φύλο στην αυτοδιοίκηση και στην πολιτική η οποία υπαγορεύεται από άλλους λόγους ισότητας των φύλων, αλλά ηλικιακή ανισότητα δεν υπάρχει. Όχι.

Και βεβαίως υπάρχει και ένα κλισέ ότι μπορεί κανείς να είναι μεγάλης ηλικίας και να έχει νοοτροπία και αντίληψη νέου ή να είναι νέος και να έχει αντίληψη γηραιότερου. Υπάρχουν νέοι που έχουν πιο μεγαλίστικες αντιλήψεις. Εγώ, ας πούμε, από πολύ νέος είχα αντιλήψεις όχι τόσο μοντέρνες. Ήμουν περισσότερο συντηρητικός και περισσότερο ντεμοντέ. Άλλοι είναι πιο μοντέρνοι από εμένα. Δηλαδή, αυτό δεν πάει μόνο με την ηλικία. Και χειροτερεύω όσο μεγαλώνω, έτσι; Δεν βελτιώνομαι, για να καταλάβετε. Εγώ χειροτερεύω όσο μεγαλώνω. Γίνομαι ακόμη πιο συντηρητικός. Δηλαδή, δεν διορθώνομαι. Αυτό όμως δεν έχει να κάνει με την ηλικία. Έχει να κάνει με τη νοοτροπία, με την αντίληψη, με τις παραστάσεις. Έχει να κάνει με πολλά πράγματα.

Θα σας πω ένα παράδειγμα. Το 1949 ήμασταν σε μια πολύ δύσκολη περίοδο στην Ελλάδα. Είχε τελειώσει ο Παγκόσμιος Πόλεμος και έβραζε ο εμφύλιος πόλεμος. Δεν μας έφτανε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, είχαμε και εμφύλιο πόλεμο στην Ελλάδα δυστυχώς και αυτό άφησε πολλές πληγές. Το 1949, λοιπόν, ενώ εμαίνετο ο εμφύλιος πόλεμος, Πρωθυπουργός ήταν ο Θεμιστοκλής Σοφούλης, ένας σπουδαίος αρχαιολόγος από τη Σάμο, πολύ μορφωμένος άνθρωπος. Ήταν περίπου ογδόντα πέντε χρονών. Είχε γραφεία εδώ μέσα στη Βουλή τότε. Ο Πρωθυπουργός ήταν στη Βουλή. Δεν ήταν στο Μέγαρο Μαξίμου. Έπαθε πνευμονία. Έφεραν έναν σπουδαίο Γάλλο γιατρό να τον δει και κοιμόταν σε ένα στρατιωτικό ράντζο στο πρωθυπουργικό γραφείο.

Του λέει ο γιατρός αφού τον εξέτασε: «Κύριε Πρωθυπουργέ, έχετε πνευμονία και θα σας στενοχωρήσω. Πρέπει να κοιμάστε ανάσκελα. Να μην στρίβετε ούτε από τη μία ότι από την άλλη πλευρά για να μην πιέζονται τα πνευμόνια σας». Και του λέει αυτός άνθρωπος που ήταν τόσο μεγάλος και τόσο άρρωστος: «Γιατρέ, είδατε που δεν με ξέρετε καθόλου; Εμένα, γιατρέ, με ευνοεί να κοιμάμαι ανάσκελα, γιατί η δεξιά με ενοχλεί όσο και η αριστερά». Αυτός ήταν κεντρώος. Δηλαδή, το χιούμορ αυτού του ανθρώπου που κινδύνευε η ζωή του και ήταν τόσο μεγάλος, δεν ταιριάζει με το χιούμορ ενός ογδονταπεντάρη που πάλευε για τη ζωή του. Ταιριάζει με ενός ανέμελου νέου. Θέλω να σας πω με αυτό το παράδειγμα ότι είναι και λίγο σχετικά όλα αυτά.

Άρα, δεν υπάρχει θέμα ότι η κοινωνία δεν ευνοεί νέους. Η γνώμη μου είναι ότι ευνοεί νέους. Το θέμα είναι οι νέοι να επιβεβαιώνουν την προτίμηση της κοινωνίας. Κι αυτό έχει να κάνει με το να είναι καλοί πολιτικοί. Κι όταν λέμε καλοί πολιτικοί, να είναι προετοιμασμένοι όπως εσείς ήσασταν τώρα στα πέντε θέματα που είχατε, αλλά κυρίως να μπορούν να βοηθήνε τη χώρα εις στο να ξεφύγει η πολιτική από τη σημερινή κατάντια -είναι βαριά λέξη, μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή αυτό που λέω, αλλά θα το πω κατάντια για να κάνω εντύπωση και να το θυμάστε- της υποταγής της στην εικόνα.

Πολιτική είναι πράξη. Πολιτική δεν είναι να γράψουμε μια έκθεση για το περιβάλλον. Πολιτική είναι να πάμε να καθαρίσουμε έναν γιαλό. Και ό,τι πούμε

πριν καθαρίσουμε τον γιαλό είναι προθάλαμος. Ο θάλαμος, όμως, είναι η πράξη. Καταλάβετε;

Ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Μάριος-Αργύριος Βλασταρίδης, έφηβος Βουλευτής Μαγνησίας που είναι από την ίδια ομάδα εργασίας με τον κ. Παπαδόπουλο με θέμα «Περιβάλλον και Πολιτισμός».

ΜΑΡΙΟΣ-ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΒΛΑΣΤΑΡΙΔΗΣ (Νομός Μαγνησίας): Αξιότιμη κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων, ονομάζομαι Βλασταρίδης Μάριος-Αργύριος και είμαι από την εκλογική περιφέρεια Μαγνησίας.

Ως εκπρόσωπος της ομάδας που επεξεργάστηκε το θέμα «Περιβάλλον και Πολιτισμός» επιθυμία μου είναι να σας θέσω μία ερώτηση που κατά τη διάρκεια των διήμερων εργασιών μας και μέσα από τον συνεχή διάλογο με τους ειδικούς επιστήμονες, που τους ευχαριστούμε που μας τίμησαν με την παρουσία τους, τέθηκε αρκετές φορές επί τάπητος.

Ακούμε διαρκώς σε θεωρητικό επίπεδο πως η τεχνολογία οφείλει να συνδράμει τόσο στο πολιτικό όσο και στο φυσικό περιβάλλον. Πώς, όμως, εσείς πιστεύετε ότι η τεχνολογία θα μπορούσε να συμβάλει τόσο στη διαφύλαξη όσο και στην ανάπτυξη τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού περιβάλλοντος;

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κοιτάξτε. Αν δείτε τη σημερινή ειδησεογραφία -μην πάμε μακριά, σήμερα να ανοίξετε μια οποιαδήποτε εφημερίδα- θα δείτε ότι εγκρίθηκαν από την Ευρώπη κάποια σχέδια ανάκαμψη οικονομικής από αρκετές χώρες της Ευρώπης, μεταξύ των οποίων από τις πρώτες -σχεδόν πρώτη- και η Ελλάδα. Είναι σχέδια που έχουν να κάνουν κυρίως με αυτό που με ρωτήσατε, με την ψηφιακή και με την «πράσινη» μετάβαση όπως λέγεται, δηλαδή με την καταπολέμηση του «χαρτοβασιλείου» που υπάρχει στο Δημόσιο, αλλά και με την προστασία του περιβάλλοντος.

Για το 2021 η Ελλάδα δικαιούται 7 δισεκατομμύρια. Εγκρίθηκαν χθες - και θα το δείτε στις σημερινές εφημερίδες- τα πρώτα τα πρώτα δώδεκα, νομίζω, έργα ύψους 1,5 δισεκατομμυρίου. Αρκετά από αυτά τα έργα έχουν να κάνουν με την ηλεκτρονική, τεχνολογική επικοινωνία του πολίτη με το Δημόσιο. Ας πούμε, υπάρχουν στην Ελλάδα τριακόσια υποθηκοφυλακεία. Τα υποθηκοφυλακεία είναι εκεί που όλοι οι Έλληνες έχουν καταγεγραμμένα τα περιουσιακά τους στοιχεία για τα ακίνητα, για τα σπίτια και τα οικόπεδα, όχι για τα αυτοκίνητα και τα τραπέζια. Αυτά τα υποθηκοφυλακεία, εκεί δηλαδή που τηρούνται τα αρχεία όλης της ακίνητης περιουσίας του ελληνικού λαού, εκεί το «χαρτοβασιλείο» είναι επτακόσια εκατομμύρια σελίδες. Δηλαδή, αν βάλουμε μια σελίδα με την άλλη, φτάνουμε στην Λιθουανία, ίσως και πιο πάνω.

Και τώρα υπάρχει μέσα από αυτά τα προγράμματα ένα κονδύλι ψηφιοποίησης αυτού του «χαρτοβασιλείου», το οποίο όταν με το καλό ολοκληρωθεί θα έχει συμβάλει κατά πολύ και στην εύκολη επικοινωνία του κόσμου για τα περιουσιακά του στοιχεία και στην κατάργηση όλων αυτών των αποθεμάτων χαρτιού και φακέλων, όλων των χώρων των αποθηκευτικών, το οποίο διευκολύνει τη μετακίνηση των ανθρώπων, αποτρέπει στην ουσία, αλλά και προστατεύει το περιβάλλον γιατί πια όλα αυτά θα είναι αποθηκευμένα άυλα.

Λόγω του κορωνοϊού η φορολογική αρχή της χώρας που λέγεται Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η ΑΑΔΕ, ανέπτυξε, όπως και η Βουλή και άλλες υπηρεσίες, πάρα πολύ έντονα και γρήγορα -αυτά ήταν τα καλά του κακού, αναγκαστήκαμε να επιταχύνουμε την ψηφιακή μας προσαρμογή- τρόπους ψηφιακής επικοινωνίας με τον πολίτη. Υπολογίζουν ότι τους δεκαεπτά αυτούς μήνες του κορωνοϊού απέτρεψαν με την ψηφιακή επικοινωνία, όπως εμείς τώρα έχουμε, πάνω από δύο εκατομμύρια επισκέψεις σε γραφεία των Εφορειών. Ξέρετε τι σημαίνει δύο εκατομμύρια επισκέψεις σε γραφεία; Σημαίνει να πάρεις αυτοκίνητο, να πάρεις ασανσέρ να κατέβεις.

Όλο αυτό έχει και περιβαλλοντική διάσταση, περιβαλλοντική επιβάρυνση. Όλη αυτή, λοιπόν, η προσπάθεια της ψηφιακής μετατροπής του Δημοσίου δεν είναι μόνο για να γίνονται πιο γρήγορα, αλλά για να

προστατεύεται τελικά και το περιβάλλον. Συνεπώς, όλη αυτή η προσπάθεια έχει αυτό το αποτέλεσμα.

Η χώρα μας βρίσκεται σε μια φάση που προετοιμάζει τον κλιματικό της νόμο. Όπως εμείς τώρα κάνουμε αυτήν την εξομοίωση με τη Βουλή, πριν από έναν μήνα περίπου ήρθε ο Πρωθυπουργός και τα κόμματα και μίλησαν για τον νέο κλιματικό νόμο. Πριν περίπου ένα μήνα εδώ στη Βουλή, στην Ολομέλεια όλα τα κόμματα της Βουλής, η Νέα Δημοκρατία, ο ΣΥΡΙΖΑ, το Κίνημα Αλλαγής, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, το ΜέΡΑ25 και η Ελληνική Λύση, παρουσία και του Πρωθυπουργού του κ. Μητσοτάκη, τοποθετήθηκαν για τον νέο κλιματικό νόμο που ετοιμάζεται για να ψηφιστεί από τη Βουλή και να είναι η ελληνική απάντηση στην παγκόσμια υποχρέωση για προστασία του περιβάλλοντος.

Ποια είναι η παγκόσμια υποχρέωση για την προστασία του περιβάλλοντος; Είναι δύο πράγματα: Ένα που το καθόρισε ο ΟΗΕ που λέει ότι πρέπει να πάμε σε μια προσαρμογή μέχρι το 2030 και υπάρχει και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία πάλι προχθές ανακοίνωσε τα δικά της εντυπωσιακά πράγματα και η οποία διεκδικεί ηγετικό ρόλο στην περιβαλλοντική προστασία, με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η οποία έχει σαν στόχο μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων θερμοκηπίου το 2050. Δηλαδή, μέσα σε

είκοσι εννέα χρόνια από τώρα να έχουμε μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών άνθρακα. Γιατί περί αυτού πρόκειται, περί κάρβουνου.

Η Ελλάδα ετοιμάζει τον εθνικό κλιματικό νόμο. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με μία ειδική επιστημονική επιτροπή και ειδικούς νομικούς διαμορφώνει αυτήν τη στιγμή που μιλάμε και εξελίσσεται η «Βουλή των Εφήβων» τον εθνικό κλιματικό νόμο που στόχο έχει να οδηγήσει τη χώρα -αυτά σήμερα μου τα έγραψαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος για να είναι πολύ επίκαιρα για να σας τα πω και ταιριάζει με την ερώτησή σας- σε μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα το 2050.

Είναι αυτός ο στόχος που σας είπα πριν που τον έχει όλη η Ευρώπη, δηλαδή, την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας. Αυτό το σχέδιο νόμου πρόκειται να τεθεί σε μια μακρά φάση διαβούλευσης. Μακρά φάση διαβούλευσης δεν σημαίνει δύο χρόνια, σημαίνει έναν μήνα. Μόλις ψηφιστεί αυτός ο νόμος φέτος, αναμένεται η Ελλάδα να γίνει πιο φιλόδοξη κλιματικά και να καθοριστούν ενδιάμεσοι κλιματικοί στόχοι ανά τομέα δραστηριότητας και μονοπάτια επίτευξης. Δηλαδή θα είναι πολύ συγκεκριμένα τα μέτρα: Τι πρέπει να κάνουμε στο Υπουργείο Γεωργίας, τι πρέπει να κάνουμε στο Υπουργείο Παιδείας, τι πρέπει να κάνουμε στο Υπουργείο Βιομηχανίας. Όλα αυτά θα είναι πολύ συγκεκριμένα.

Εμείς εδώ στην Βουλή αυτό τον καιρό έχουμε πετύχει με δύο κινήσεις να έχουμε μειώσει την ενεργειακή επιβάρυνση που προκαλεί η Βουλή, δηλαδή το ενεργειακό μας αποτύπωμα, στο 50%. Έχουμε αυτή τη στιγμή εν εξελίξει μια εργολαβία τριών εκατομμυρίων ευρώ. Αλλάζουμε όλα τα παράθυρα της Βουλής και βάζουμε οικολογικά για να μην επηρεάζεται εύκολα το κλίμα μέσα στη Βουλή από το έξω κλίμα. Αλλάζουμε όλο το κλιματιστικό σύστημα και αλλάζουμε όλα τα φώτα της Βουλής και βάζουμε led. Όλο αυτό το πρόγραμμα όταν ολοκληρωθεί σε περίπου έξι με επτά μήνες, θα μειώσει το ενεργειακό αποτύπωμα της Βουλής -δηλαδή την επιβάρυνση που προκαλεί αυτό το τεράστιο κτίριο, αυτό το υπερωκεάνιο των 16 χιλιάδων τετραγωνικών- στο μισό, το οποίο είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα. Αυτό πολλαπλασιάστε το τώρα σε πόσα άλλα κτίρια, σε τόσες άλλες δραστηριότητες. Έχουμε περιθώριο λοιπόν και με την ψηφιακή και με την «πράσινη» μετάβαση, έχουμε τα εργαλεία, έχουμε τα χρήματα να το πετύχουμε, αρκεί να είμαστε στο «όλοι μαζί μπορούμε» με τους καλούς και όχι με τους κακούς. Γιατί σας είπα, ότι όλοι μαζί μπορούν και οι άλλοι που πετάνε και μολύνουν και αυτοί μπορούν. Πρέπει όμως εμείς να είμαστε με αυτούς που μπορούν να προστατεύσουν το περιβάλλον.

Και μια και είναι εδώ οι καθηγητές σας, υπάρχει ένας ωραίος στίχος του Ελύτη και είμαστε και μέσα στο καλοκαίρι. Λέει λοιπόν: «Και πολλά τα τζιτζίκια που να μην τα νιώθεις όπως δεν νιώθεις τον σφυγμό στο χέρι σου. Αλλά λίγο

το νερό, για να το έχεις Θεό και να κατέχεις τι σημαίνει ο λόγος του». Λίγο το νερό, για να το έχεις Θεό. Έτσι είναι και το περιβάλλον λίγο. Κι επειδή είναι λίγο, πρέπει να το έχουμε Θεό. Δεν ξέραμε ότι είναι λίγο. Νομίζαμε ότι είναι ατέλειωτο και του φερόμασταν σαν να ήταν ατέλειωτο. Ξαφνικά τώρα καταλάβαμε ότι είναι λίγο. Και πριν ήταν λίγο που δεν το ξέραμε. Πάντα ήταν λίγο. Εμείς ήμασταν αχόρταγοι.

Τώρα λοιπόν που καταλαβαίνουμε και ειδικά η δική σας γενιά ότι είναι λίγο, πρέπει να το έχουμε σαν Θεό και να το προσέχουμε. Έτσι θα πάμε από εδώ και πέρα, χωρίς να υποφέρουμε, χωρίς να στερούμεθα. Υπάρχουν τρόποι να έχουμε το λίγο νερό σαν Θεό και να μην το στερούμεθα.

Πάμε στον επόμενο, στην κυρία Αλίκη Μαρτίνη, Έφηβο Βουλευτή Ιωαννίνων από την τρίτη ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και άνθρωποι που μετακινούνται».

ΑΛΙΚΗ ΜΑΡΤΙΝΗ (Νομός Ιωαννίνων): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, γνωρίζουμε ότι η συνύπαρξη πολλών εθνοτήτων και ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών, ο αποκαλούμενος πολυπολιτισμός ή πολυπολιτισμικότητα είναι γεγονός στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας. Πώς θα μπορούσε η δημοκρατία και γενικότερα οι δημοκρατικοί θεσμοί να διασφαλίσουν την πολυπολιτισμικότητα και πώς η πολυπολιτισμικότητα να διασφαλίζει τη δημοκρατία;

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Οι σύγχρονες κοινωνίες, όπως πολύ σωστά είπατε, δεν είναι συμπαγείς εθνοτικά, δεν είναι πια συμπαγείς. Υπάρχουν μετακινήσεις, υπάρχουν εγκαταστάσεις και αυτό δημιουργεί την πολυπολιτισμικότητα.

Αυτό δεν είναι πρωτοφανές. Το παράδειγμα της Αμερικής είναι ένα παράδειγμα μιας κοινωνίας η οποία φτιάχτηκε μέσα από διαφορετικές ομάδες, διαφορετικές θρησκείες, διαφορετικές προελεύσεις και έγινε μία χώρα. Και είναι πρόσφατο παράδειγμα, ιστορικά πρόσφατο, όχι με βάση την ηλικία σας ή τη δική μου.

Η πρόκληση της πολυπολιτισμικότητας έχει δύο όψεις. Η μία είναι πώς την αντιλαμβάνονται αυτοί που την υποδέχονται, που πρέπει να δείχνουν ανεκτικότητα και κατανόηση και διευκόλυνση της ενσωμάτωσης, αλλά πρέπει και αυτοί που έρχονται και εγκαθίστανται κάπου να αντιλαμβάνονται ότι πρέπει και αυτοί να σεβαστούν αυτό που επέλεξαν και προτίμησαν. Έχει δύο όψεις κάθε νόμισμα.

Πολλές φορές νομίζουμε ότι η πολυπολιτισμικότητα είναι μονομερής και ότι πρέπει μόνο οι υποδοχείς να σέβονται τους νεοεισερχόμενους. Πιστεύω ότι πρέπει και οι νεοεισερχόμενοι να σέβονται αυτό που επέλεξαν και αυτό που προτίμησαν και μάλιστα το προτίμησαν από τη χώρα τους. Αντιλαμβάνομαι

βεβαίως ότι συνήθως η χώρα τους δεν είναι ελκυστική για να φύγουν, είτε οικονομικά είτε πολιτικά είτε ιστορικά. Αλλά δεν παύει η χώρα στην οποία πήγαν να έχει και αυτή τις δικές της αξίες, τις δικές της αρχές. Θα πρέπει και τα δύο μέρη να εναρμονιστούν με την ανεκτικότητα και τον σεβασμό της διαφορετικής ενδεχομένως θρησκείας, της διαφορετικής αξίας ή των διαφορετικών αντιλήψεων.

Το λέω αυτό γιατί έχουμε φαινόμενα είτε από τους υποδοχείς να φέρονται ενίοτε ρατσιστικά εις βάρος των νεοεισερχομένων. Έχουμε κρούσματα τέτοιων συμπεριφορών σε πολλές χώρες. Αλλά έχουμε και φαινόμενα που οι νεοεισερχόμενοι να αισθάνονται επιθετικά και υπερβολικά απαιτητικά έναντι των γηγενών και να απαιτούν περίπου να δεχθούν και να ενσωματωθούν στις δικές τους αντιλήψεις. Ούτε η μια συμπεριφορά είναι σωστή ούτε η άλλη.

Υπάρχει πάντα η μέση οδός. Η μέση οδός είναι η οδός της ανοχής, της κατανόησης, του σεβασμού και του να μην ενοχλεί και να μην προσβάλλει το ένας τον άλλον. Και έτσι θα μπορέσουμε όλοι να ζήσουμε.

Μη νομίζετε ότι όλα αυτά τα περίπου γλυκανάλατα λόγια που λέω είναι αυτονόητα. Έχει ζήσει η ανθρωπότητα φρίκη, φρικιαστικές συμπεριφορές ρατσισμού και διακρίσεων, φρικιαστικές. Και όχι πριν εκατοντάδες χρόνια.

Πρόσφατα έχει ζήσει φρικιαστικές συμπεριφορές. Οι άνθρωποι έχουν φερθεί έτσι.

Ξέρουμε ότι στην Αμερική μέχρι πριν από σαράντα ή πενήντα χρόνια μπορούσε ο εισπράκτορας ενός λεωφορείου να βγάλει έξω από το λεωφορείο έναν πολίτη ο οποίος δεν ήταν λευκός και να τον αφήσει στη μέση του δρόμου επειδή το λεωφορείο είναι μόνο για λευκούς. Αυτό δεν έγινε πριν τετρακόσια ή πεντακόσια χρόνια. Αυτό γινόταν πριν πενήντα χρόνια, ίσως και νωρίτερα. Νομίζω πως κάθε πολιτισμός, κάθε νέο ανθρώπινο κύμα που έρχεται σε μια χώρα έχει κάτι να προσφέρει σε αυτήν τη χώρα. Έχει σίγουρα κάτι να προσφέρει.

Νομίζω πως πρέπει αυτό που έχει να προσφέρει οι γηγενείς να το αξιοποιούν, να το σέβονται και να αναπτύσσουν τον δικό τους πολιτισμό με αυτήν την ανεκτικότητα η οποία δεν είναι τελικά συνταγματική υποχρέωση, γιατί είναι συνταγματική υποχρέωση, αλλά είναι πρωτίστως νοοτροπία και αντίληψη. Και αυτό καλλιεργείται και στα σχολεία και στην κοινωνία και στις ανθρώπινες σχέσεις.

Η πολυπολιτισμικότητα είναι κεφάλαιο και πρέπει να το προστατεύσουμε και οι δύο πλευρές της πολυπολιτισμικότητας, και η υποδοχή και η έλευση. Και οι δύο πλευρές πρέπει να σεβαστούν και να την προστατέψουν. Γιατί όταν και οι δύο πλευρές ή κάποια από τις δύο πλευρές υπονομεύει και φέρεται επιθετικά

και άκριτα, τότε έχουμε φαινόμενα βίας, ρατσισμού, γκετοποίησης, εχθροπάθειας και μετά υπάρχει και η πολιτική εκμετάλλευση, ο λαϊκισμός που εκμεταλλεύεται την ύπαρξη ανθρώπων με άλλες θρησκείες, με άλλο χρώμα και τρομοκρατούν τον κόσμο ότι τάχα αυτοί οι άνθρωποι σώνει και καλά και όλοι τους ανεξαιρέτως είναι εχθροί και επικίνδυνοι. Αναπτύσσονται τέτοιες καταστάσεις οι οποίες πολλές φορές έχουν και μια απήχηση στο εκλογικό σώμα.

Αλλά όλα αυτά είναι φευγαλέα. Δημιουργούν απλώς προβλήματα. Αδικούν και γενικεύει καταστάσεις και δεν μας διευκολύνουν στο να λύσουμε τα προβλήματά μας. Η λύση είναι αυτό το καλό κλίμα, το καλό πνεύμα, η καλή διάθεση κάθε πολιτισμός, κάθε κουλτούρα να αξιοποιεί την άλλη, να γονιμοποιεί η μία την άλλη, να σέβεται το ένας στον άλλον και να προχωρούμε. Η Αμερική παρά τις δυσκολίες της, παρά την ένταση, παρά την απανθρωπιά που υπήρξε για πάρα πολλά χρόνια, κατάφερε και έγινε ένα τεράστιο χωνευτήριο που μπορεί να υπάρχουν επιμέρους προβλήματα, αλλά κατά βάση δεν συγκρίνονται αυτά τα προβλήματα με αυτό που συνέβαινε τη δεκαετία του '50 ή του '60.

Η Ευρώπη έχει πολύ καλύτερη παράδοση, πολύ μικρότερη παράδοση ρατσισμού ή δυσανεξίας στο διαφορετικό, αλλά έχουμε και στην Ευρώπη θύλακες ρατσισμού ή και θύλακες επιθετικότητας από πλευράς κάποιων από

τους μετανάστες οι οποίοι θεωρούν ότι πρέπει περίπου να υποταχθούν όλοι στις δικές τους αντιλήψεις. Ούτε η μία άποψη είναι σωστή, ούτε η άλλη. Όπως θα έλεγε ένας οπαδός της ελληνικής φιλοσοφίας: Η λύση και στον πολυπολιτισμό είναι η μεσότητα, δηλαδή αμοιβαίος σεβασμός και αμοιβαία κατανόηση.

Ευχαριστούμε την κυρία Μαρτίνη για την ενδιαφέρουσα ερώτηση της. Και τώρα έχει το λόγο κ. Ηλιάδης Έφηβος Βουλευτής της Β' Περιφέρειας Πειραιώς από την Γ' ομάδα με θέμα «Περιβάλλον και άνθρωποι που μετακινούνται».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ (Β' Πειραιά): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, με δεδομένο το γεγονός ότι η Σουηδία και η Φιλανδία, κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχουν άσυλο σε όσους αδυνατούν να επιστρέψουν στη χώρα τους λόγω φυσικών καταστροφών, θα θέλαμε να γνωρίζουμε αν το Ελληνικό Κοινοβούλιο θα προχωρήσει στη θέσπιση νόμου ο οποίος θα αναγνωρίζει τα δικαιώματα παροχής ασύλου σε ανθρώπους ή πληθυσμιακές ομάδες που εκτοπίζονται λόγω περιβαλλοντικών καταστροφών, αφού μάλιστα τα στοιχεία από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ αποκαλύπτουν ότι μέχρι το 2050 ενδέχεται να εγκαταλείψουν τη χώρα τους λόγω κλιματικής αλλαγής διακόσια εκατομμύρια άνθρωποι.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Το θέμα των μετακινήσεων των ανθρώπων έχει προς το παρόν διάσταση ασφάλειας και ελευθερίας. Δεν έχουμε ακόμη αντιμετωπίσει συνολικά ή μαζικότερα θέματα ανθρώπων που μετακινούνται λόγω περιβαλλοντικών καταστροφών. Συνήθως επικαλούνται θέματα καταπάτησης ελευθερίας και θέματα πολεμικών κινδύνων.

Αυτό που είπατε έρχεται κατά πάνω μας. Είναι αυτό που θα συμβεί με τη ραγδαία κλιματική αλλαγή και σε όλους αυτούς που μαστίζονται από εμφυλίους πολέμους ή επιθετικούς πολέμους ή από ανελεύθερα καθεστώτα θα προσθέσει και τους περιβαλλοντικούς φυγάδες. Δεν υπάρχει ακόμη συνολική πολιτική για τους περιβαλλοντικούς φυγάδες.

Φοβούμαι ότι το θέμα του περιβάλλοντος, αν οδηγήσει σε τέτοιους ιλιγγιώδεις αριθμούς φυγάδων, δεν θα περιοριστεί στην Αφρική ή σε κάποιες περιοχές της Ασίας. Αν είναι να αρχίσει αυτό, θα πάρει η μπόρα τους πάντες. Γιατί αν έχουμε τέτοιες εξελίξεις, δεν θα μείνουν αλώβητες και οι χώρες υποδοχής από περιβαλλοντικά προβλήματα. Οπότε φοβάμαι ότι μπορεί να είναι φυγάδες από όλη τη γη και δεν ξέρω πού θα πάνε. Δεν θα υπάρξει μια όαση τελικά περιβαλλοντικής αταραξίας ώστε να καταφεύγουν κάποιοι, αν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση. Περιβαλλοντική ησυχία και αταξία δεν θα υπάρχει. Είναι σαν την πανδημία. Είδατε πώς ξεκίνησε στην Κίνα και έφτασε και στην Ελλάδα και παντού. Αν χειροτερέψει δραματικά το περιβάλλον, αυτό

θα το υποστούν οι πάντες. Και μετά θα τίθεται θέμα να πάνε οι φυγάδες στον Άρη ή στη Σελήνη.

Γι' αυτό και επανέρχομαι στο θέμα της συμπεριφοράς μας, στο θέμα των νέων κανόνων. Αυτές τις μέρες που μιλάμε σήμερα στη Βουλή, εδώ στην ίδια Αίθουσα που είμαι εγώ, στη Γερουσία, συζητείται ένα νομοσχέδιο που έχει τίτλο «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων. Ενσωμάτωση των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την τροποποίηση της Οδηγίας περί αποβλήτων και της Οδηγίας περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών. Πλαίσιο οργάνωσης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης. Διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα. Επείγουσες διατάξεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος». Αυτό το νομοσχέδιο την άλλη βδομάδα θα ψηφιστεί στην Ολομέλεια της Βουλής.

Πρακτικά τι περιλαμβάνει; Περιλαμβάνει, ας πούμε, σύστημα επιστροφής χρημάτων για τις φιάλες μιας χρήσης. Κάποιος ο οποίος επιστρέφει τη φιάλη να ξέρει ότι δικαιούται μια οικονομική ανταμοιβή. Αν ανοίξετε σήμερα μια οποιαδήποτε εφημερίδα, θα δείτε ότι περισσότερη ειδησιογραφία αφορά το περιβάλλον, όχι από μόδα, αλλά από εξελίξεις δυσάρεστες. Σήμερα γράφουν ότι το δάσος του Αμαζονίου δεν προσφέρει πια περιβαλλοντική προστασία. Επειδή περισσότερο ξεριζώνεται ή καίγεται, εκπέμπει περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα απ' ό,τι μπορεί να απορροφήσει. Σήμερα γράφουν για τη ζημιά

στην Ολλανδία και στη Γερμανία. Σήμερα η Βουλή συζητά αυτό που σας είπα.

Σήμερα στη Βουλή οι Έφηβοι Βουλευτές συζητούν για το περιβάλλον.

Στις 21 και 22 Οκτωβρίου φέτος έχουμε καλεσμένους ογδόντα Προέδρους Κοινοβουλίων όλων των χωρών που μετέχουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλων οργανισμών που είναι συνδεδεμένοι οργανισμοί με το Συμβούλιο της Ευρώπης -δηλαδή ό,τι πιο επιφανές κοινοβουλευτικά υπάρχει στον κόσμο- με θέμα τη συμβολή των Κοινοβουλίων στην προστασία του περιβάλλοντος.

Δεν είναι πια μια μόδα ή μια διαφήμιση, όπως χρησιμοποιούσαμε το περιβάλλον παλιά για να δείξουμε ότι είμαστε μοντέρνοι. Είναι ένας πόλεμος που έχει ξεκινήσει και στον οποίο μπήκαμε καθυστερημένα. Πρέπει να προλάβουμε, πρέπει να αντιδράσουμε, γιατί αυτή η φρίκη που ζουν κάποιες χώρες, που ζήσαμε και εμείς με κάποια ακραία καιρικά φαινόμενα, σε λίγο θα αρχίσει να γενικεύεται, αν δεν λάβουμε μέτρα.

Οπότε πιστεύω πως δεν θα φτάσουμε στο σημείο να έχουμε μαζικά εκατοντάδες χιλιάδες ή εκατομμύρια περιβαλλοντικούς φυγάδες, γιατί δεν θα έχουμε την τύχη κάποιες χώρες να είναι αλώβητες.

Αν φτάσουμε σε αυτό το σημείο, θα έχουν όλες οι χώρες θιγεί και οι φυγάδες δεν θα έχουν πού να πάνε στη γη. Δεν πρόκειται, δηλαδή, σε αυτή τη φάση να υπάρχουν χώρες αλώβητες και χώρες πληγείσες.

Το 1973 η Λέσχη της Ρώμης -η Λέσχη της Ρώμης ήταν ένα σπουδαίο think tank, όπως λέμε, ένας πολύ σπουδαίος μηχανισμός ανάλυσης παγκόσμιων προβλημάτων- ανέθεσε στο MIT, στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης -δηλαδή, αν υπολογίσουμε, είναι πριν από σαράντα οκτώ χρόνια- να κάνει μια προβολή στο μέλλον και να πει το Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης πώς θα είναι η γη το 2000, δηλαδή πώς θα είναι η γη πριν είκοσιένα χρόνια. Για τότε, όμως, πώς θα είναι η γη σε είκοσι επτά χρόνια.

Το Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης έβγαλε εκείνη τη χρονιά το εξής. Τότε υπήρχε ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής που ήταν, ας πούμε, σαν τη μισή Βουλή, ήταν ογκώδης, ήταν ο μεγαλύτερος ηλεκτρονικός υπολογιστής του κόσμου αυτός του MIT. Έβαλαν όλα τα δεδομένα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και έβγαλαν το συμπέρασμα ότι το 2000, η ανθρωπότητα δεν θα έχει τροφή να φάει και θα πεθαίνουν από την πείνα, γιατί έκαναν μια προβολή της αγροτικής παραγωγής και της πληθυσμιακής εξέλιξης.

Αυτό δεν επαληθεύτηκε, αλλά ανησύχησε την Ευρωπαϊκή Ένωση -τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα- και με τον τότε Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, τον Σίκο Μάνσχολτ -ο οποίος ήταν Επίτροπος Γεωργίας πριν και πήρε αυτήν την έκθεση και πανικοβλήθηκε- και τότε η Ευρώπη, σε απάντηση του κινδύνου ανεπάρκειας τροφίμων, ενίσχυσε

τη λεγόμενη «πράσινη Ευρώπη», δηλαδή την Κοινή Αγροτική Πολιτική, η οποία οδήγησε σε υπερπαραγωγή τροφίμων.

Υπήρξε, δηλαδή, μια αντίδραση σε αυτήν την κακή προφητεία, η οποία αντίδραση είχε να κάνει με την ενίσχυση της παραγωγής τροφίμων. Τώρα οι προβλέψεις δεν είναι τόσο αδύνατο να πραγματοποιηθούν, δεν είναι το ίδιο με τις προβλέψεις εκείνες, γιατί τις βλέπουμε να συμβαίνουν ήδη στη ζωή μας.

Όπως θα δείτε και σε αυτό το νομοσχέδιο που σας διάβασα και σε άλλα που έρχονται, όλη η προσπάθεια θα στραφεί, ας πούμε, στο να υπάρχουν προϊόντα όχι μιας χρήσεως. Θα πάψουν σύντομα τα προϊόντα μιας χρήσεως. Θα βγαίνουν προϊόντα που μπορείς να τα επαναχρησιμοποιείς, για να μειωθούν τα απόβλητα.

Νομίζω ότι έχουμε αργήσει, αν με ρωτάτε προσωπικά, γιατί οι μηχανισμοί της Δημοκρατίας έχουν μια καθυστέρηση, έχουν μια ανάγκη επεξεργασίας, συζήτησης, διαφάνειας. Όλα αυτά δημιουργούν μια διαδικασία η οποία θέλει χρόνο. Όμως, νομίζω πως, αν συντονιστούν οι μεγάλες χώρες, οι κυρίως βιομηχανικές χώρες, αυτό που μας ανησυχεί και μας τρομάζει μπορεί να αποφευχθεί.

Η Ελλάδα, πάντως, έχει μπει στον χορό για τα καλά και αυτό το νομοσχέδιο που ετοιμάζεται και που θα το δείτε από το φθινόπωρο να προχωρεί, θα τη βάλει πιστεύω σε μια περιβαλλοντική πρωτοπορία.

Όμως, για τους περιβαλλοντικούς φυγάδες νομίζω πως, αν επαληθευθεί ο ιλιγγιώδης αριθμός που σωστά είπατε, τότε θα είναι αργά για να βρουν καταφύγιο. Αυτό θα αφορά όλη τη γη και όχι την Αφρική, ενώ η Ευρώπη θα είναι αλώβητη. Δεν θα είναι κανείς αλώβητος.

Συνεπώς, το θέμα είναι να το προλάβουμε και όχι να το λύσουμε, ώστε ο μισός κόσμος να είναι προστατευμένος και ο άλλος μισός να είναι απροστάτευτος. Ή όλοι θα γλιτώσουν ή κανείς. Είναι τέτοια η κατάσταση.

Αφού ευχαριστήσω τον κ. Ηλιάδη από τη Β΄ Πειραιά, προχωρούμε στον κ. Αντώνη Γκίκα, Βουλευτή Σερρών, από την τέταρτη ομάδα εργασίας, με θέμα «Περιβάλλον και νέες τεχνολογίες».

Κύριε Γκίκα, σας ακούμε.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ (Νομός Σερρών): Ονομάζομαι Αντώνης Γκίκας από την εκλογική περιφέρεια Σερρών.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Ελλήνων, ποια είναι η προσωπική σας γνώμη για τις λύσεις που πρέπει να υπάρξουν στις εργασιακές δομές, ώστε να μειωθούν οι εκπομπές ρύπων;

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Σας είπα ότι η πανδημία είχε και κάποια αναγκαστικά καλά. Ένα από τα καλά της πανδημίας είναι που μας επιτάχυνε την ψηφιακή μετάβαση.

Εμείς φτάσαμε, κύριε Γκίκα, στη Βουλή στη φάση του μεγάλου κλεισίματος να δουλεύουμε κυρίως με τηλεδιάσκεψη. Φτάσαμε σε σημείο στους τριακόσιους Βουλευτές να είναι παρόντες μόνο οι έξι, ένας από κάθε κόμμα και όταν ήρθε η ώρα να ψηφίσουν, συμφωνήσαμε ότι ο καθένας θα εκπροσωπεί όλες τις ψήφους του κόμματος. Διότι φανταστείτε ότι, αν ψηφίζαν οι έξι μόνο, πάντα θα έχανε η Πλειοψηφία, γιατί οι άλλοι πέντε είναι της Αντιπολίτευσης. Καταλάβετε;

Δηλαδή, επινοήσαμε στην αμηχανία μας -γιατί αρχικά ήμασταν αμήχανοι, αυτό δεν το είχαμε προβλέψει ότι θα συμβεί- τρόπους δουλειάς και εργασίας εξ αποστάσεως, με πολύ περιορισμένη φυσική παρουσία.

Αυτό το «έξι Βουλευτές στους τριακόσιους» τώρα έχει βελτιωθεί, πήγε στους σαράντα δύο, πήγε στους εξήντα. Τώρα είμαστε στους εκατόν είκοσι, αλλά πάντα με την προσοχή που απαιτείται και την ετοιμότητα, αν χρειαστεί, να μειωθεί. Ελπίζω να μη χρειαστεί.

Η σύγχρονη τεχνολογία στην εργασία έχει μειώσει σημαντικά την ανάγκη και της μετακίνησης και της επαφής. Πολλοί πλέον εργάζονται εξ αποστάσεως. Υπάρχει και οι περίφημοι «ψηφιακοί νομάδες», όπως ξέρετε. Είναι κάτι πολύ σύγχρονο. Είναι άνθρωποι οι οποίοι δουλεύουν από μια χώρα σε άλλη χώρα με την τεχνολογία.

Εμένα ο γιος μου, ας πούμε, ο οποίος βρήκε δουλειά σε μια ιδιωτική εταιρεία πρόσφατα, εργάζεται τέσσερις μήνες. Σε αυτούς τους τέσσερις μήνες έχει πάει στα γραφεία της εταιρείας που δουλεύει μόνο δύο φορές. Όλον τον υπόλοιπο χρόνο εργάζεται από το σπίτι με τηλεδιάσκεψη, με WebEx, με Zoom, με όλους τους τρόπους και επειδή η εταιρεία είναι διεθνής, επικοινωνεί από το σπίτι με συνεργάτες, με συναδέλφους και σε άλλες χώρες. Τον γιο μου, που είναι είκοσι επτά χρόνων, δεν τον παραξενεύει αυτό. Εμένα με παραξενεύει. Καταλαβαίνετε τι εννοώ. Διότι και το μεταπτυχιακό του έτσι το έκανε, εξ αποστάσεως.

Άρα, νομίζω πως αναπτύσσεται πλέον και διευκολύνεται και από την πολιτεία -επαναλαμβάνω ότι θα δείτε ότι πάρα πολλά νέα μέτρα που παίρνει το κράτος αφορούν πλέον στην ψηφιακή επικοινωνία, την ψηφιακή εργασία- η εξ αποστάσεως εργασία. Η εξ αποστάσεως εργασία μοιραία είναι περιβαλλοντικά φιλική, γιατί μειώνει την κατανάλωση ενέργειας, μειώνει τη σπατάλη ενέργειας και εξοικονομεί πόρους.

Προφανώς, θα υπάρχουν και εργασίες οι οποίες απαιτούν επιτόπου εργασία και επιτόπου παρουσία και μετακίνηση, αλλά όσο ψηφιοποιείται η εργασία και όσο μπαίνει η τεχνολογία σε κάθε είδους εργασία τόσο το περιβαλλοντικό αποτύπωμα θα προστατεύεται.

Νομίζω ότι η «πράσινη» και η ψηφιακή μετάβαση κοντεύουν να γίνουν συνώνυμα. Αυτά τα δύο πράγματα κοντεύουν να γίνουν συνώνυμα γιατί όσο ψηφιοποιείται η εργασία τόσο υπονομεύεται η επιβάρυνση του περιβάλλοντος, τόσο διευκολύνεται η προστασία του περιβάλλοντος και οι περισσότερες σύγχρονες μορφές εργασίας και συνεργασίας τείνουν να είναι ψηφιακές. Όσο πιο γρήγορα η κάθε χώρα και η κάθε επιχείρηση και το κάθε δημόσιο μπει σ' αυτό το σύστημα, τόσο θα αποφεύγονται οι επιβαρύνσεις του περιβάλλοντος.

Ευχαριστούμε τον κ. Γκίκα.

Θέλω τώρα να πάρει τον λόγο για δύο λεπτά η κυρία Μουρδουκούτα Ελένη από τη Β' Αθήνας από την τέταρτη ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και νέες τεχνολογίες».

ΕΛΕΝΗ ΜΟΥΡΔΟΥΚΟΥΤΑ (Β' Αθήνας): Αξιότιμε Πρόεδρε της Βουλής, είναι γνωστός ο κίνδυνος που συντηρείται στη χώρα μας από την παρουσία χωματερών, γεγονός για το οποίο ελεγχόμαστε από μηχανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πώς πιστεύετε ότι η κοινοβουλευτική πολιτική μπορεί να αντιμετωπίσει και ένα πρόσθετο πρόβλημα που σταδιακά εμφανίζεται και σχετίζεται με τη διαχείριση των ψηφιακών αποβλήτων;

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Αυτό το νομοσχέδιο που σας διάβασα προηγουμένως έχει να κάνει μ' αυτό που με ρωτάτε. Είναι το

νομοσχέδιο που κατά σύμπτωση συζητείται αυτές τις μέρες στη Βουλή. Συζητείται ένα νομοσχέδιο το οποίο έχει σκοπό την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων, που ξέρουμε ότι τα τρόφιμα είναι από τους πιο μαζικούς παράγοντες δημιουργίας αποβλήτων και βάζει σαν στόχο τη μείωση κατά 30% των αποβλήτων τροφίμων σε χρονικό διάστημα επτά ετών, δηλαδή βάζει στόχο ότι τα επόμενα επτά χρόνια μ' αυτόν τον τρόπο, μ' αυτές τις συμπεριφορές, αλλά και μ' αυτές τις ποινές, με «καρότα» και με «μαστίγια», θα μειώσουμε κατά 30% τα απόβλητα τροφίμων, ώστε να μη φτάνουν καν σε χωματερή που είναι ένας ξεπερασμένος χώρος απόθεσης, αλλά ούτε σε σύγχρονες μορφές. Για τον σκοπό αυτόν -σας διαβάζω- λέει ο νόμος ότι ενθαρρύνεται η δωρεά και η αναδιανομή τροφίμων για ανθρώπινη κατανάλωση με προτεραιότητα στην ανθρώπινη διατροφή και καθορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δωρητών και των δωρεοδόχων και οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την ασφάλεια της ανθρώπινης υγείας. Γίνεται υποχρεωτική από 1/1/2022 για μια σειρά από επιχειρήσεις η συστηματική καταγραφή των πλεονασμάτων τροφίμων.

Πρωθείται η επισκευασιμότητα. Οι κατασκευαστές ή οι εισαγωγείς επίπλων και ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού υποχρεούνται να ενημερώνουν τον πωλητή αναφορικά με τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων ανταλλακτικών και το χρονικό διάστημα αυτής και η πληροφορία αυτή τίθεται

σε γνώση του αγοραστή. Αποτρέπεται δηλαδή το να γίνεται κάτι που να είναι μιας σύντομης χρήσης. Όλα θα κατατείνουν και να βοηθάνε στο να έχουμε προϊόντα τα οποία είτε θα επαναχρησιμοποιούνται είτε θα έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής.

Τίθενται οι βάσεις για την εφαρμογή του συστήματος «πληρώνω όσο πετάω». Θεσπίζεται ουσιαστικά το πλαίσιο με το οποίο οι δήμοι θα μπορούν να διαμορφώνουν τα δημοτικά τους τέλη ανάλογα με το πόσα απόβλητα παράγει ο κάθε δημότης, αλλά ανάλογα και με το πόσα απ' αυτά ανακυκλώνει. Η εφαρμογή τού «πληρώνω όσο πετάω» με υποχρεωτική βάση για τους δήμους ξεκινά από τον Ιανουάριο του 2023 με εφαρμογή σε σημαντικούς παραγωγούς αποβλήτων όπως ξενοδοχεία και βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Αποτελεί αυτό που σας είπα ένα από τα πλέον σημαντικά εργαλεία –λέει ο νόμος- για τη μείωση της υγειονομικής ταφής, για τη μείωση των χωματερών και την προώθηση της ανακύκλωσης που μέχρι σήμερα εξέλιπε από τη χώρα και η εφαρμογή γινόταν μόνο σε πιλοτικό επίπεδο.

Υπάρχει ένα ολόκληρο σύστημα αποτροπής παραγωγής σκουπιδιών. Δεν θα σας διαβάσω τις λεπτομέρειες. Είναι κουραστικό. Προώθηση της χωριστής συλλογής αποβλήτων, αναβάθμιση της ποιότητας των ανακυκλώσιμων υλικών, προώθηση της ορθής διαχείρισης κτηνοτροφικών μονάδων, προώθηση του οικολογικού σχεδιασμού συσκευασιών, μεγαλύτερη

λογοδοσία στον Εθνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης. Όλα αυτά υπολογίζεται να συμβάλουν στη μείωση των αποβλήτων κατά τουλάχιστον 30% με 40% μέσα στα επόμενα επτά ή οκτώ χρόνια.

Όλα αυτά είναι πρωτοφανή για τη χώρα και γίνονται ακριβώς κάτω από το βάρος αυτής της αγωνίας που κι εσείς εκφράσατε ότι δεν μπορεί η ίδια η φύση, το ίδιο το περιβάλλον να αντέξει περισσότερους χώρους ταφής, είτε είναι χωματερές είτε χώροι υγειονομικής ταφής, αλλά πρέπει τα προϊόντα να μένουν στα χέρια μας και να είναι χρήσιμα για πολύ περισσότερο χρόνο. Η λύση δεν είναι να δημιουργήσουμε νέους χώρους ταφής με περισσότερη απορροφητικότητα ή με περισσότερη στεγανότητα. Η λύση είναι να μη στέλνουμε προϊόντα για ταφή ακόμα και στην πιο προηγμένη μορφή ταφής. Αυτό το νομοσχέδιο επαναλαμβάνω ότι κατά σύμπτωση συζητείται τώρα στη Βουλή. Δεν είμαι τόσο οργανωμένος ώστε να έβαζα αυτό το νομοσχέδιο να συμπίπτει με το θέμα σας, αλλά είδατε ότι η τύχη βοηθάει καμιά φορά. Στη συζήτηση και στην αρμοδιότητα που έχει η 25^η Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων συμπίπτει ένα σημαντικό νομοσχέδιο που ενσωματώνει την ευρωπαϊκή νομοθεσία στην ελληνική νομοθεσία και το οποίο αποδεικνύει ότι ο καλύτερος τρόπος να ξεμπλέξεις με τις χωματερές δεν είναι να τις μειώσεις ή να τις εκσυγχρονίσεις, αλλά να μειώσεις τα κάθε είδους απόβλητα, αξιοποιώντας την τεχνολογία, αξιοποιώντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό και

χρησιμοποιώντας ιδίως τα απόβλητα τροφίμων για άλλες χρήσεις αντί για τον σκουπιδοτενεκέ σου.

Αυτά θα τα δούμε σύντομα στην καθημερινότητά μας. Αν δεν ήταν η πανδημία, η οποία μας έχει ρουφήξει και μας έχει κουράσει και μας έχει ανησυχήσει πολύ και περίπου μας έχει αποσπάσει από πολλά πράγματα, το κυρίαρχο θέμα αυτές τις μέρες στη χώρα θα ήταν αυτό το νομοσχέδιο, πιστέψτε με. Όμως, η πανδημία νομίζω ότι θα περάσει κάποια στιγμή και όλα αυτά θα αναδειχθούν και εκεί που σήμερα κυριαρχεί η συζήτηση για την πανδημία, θα δείτε ότι σύντομα με το καλό το κυρίαρχο θέμα μετά την πανδημία θα είναι το θέμα της 25^{ης} Συνόδου της Βουλής των Εφήβων.

Σας ευχαριστώ.

Αφού ευχαριστήσουμε την κυρία Μουρδουκούτα, τον λόγο έχει ο κ. Κριστόφορος Πάντο, Βουλευτής Χαλκιδικής από την πέμπτη ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και κοινωνικές ανισότητες».

ΚΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΑΝΤΟ (Νομός Χαλκιδικής): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι Κριστόφορος Πάντο και εκπροσωπώ την ομάδα που εργάστηκε στα ζητήματα περιβάλλοντος και κοινωνικών ανισοτήτων.

Από τα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει μια ιδιαίτερα σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στο επίπεδο εκπαίδευσης και στην έκθεση των πολιτών στον κίνδυνο φτώχειας.

Επομένως, η αδυναμία ουσιαστικής και ολοκληρωτικής ένταξης των παιδιών στην σχολική καθημερινότητα ενδέχεται να τους εγκλωβίσει, ιδίως τις ευάλωτες ομάδες, σε έναν φαύλο κύκλο κοινωνικού αποκλεισμού. Τι προτίθεται να κάνει η πολιτεία για την ενίσχυση υπηρεσιών εκπαίδευσης σε υποβαθμισμένες περιοχές και σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών αλλά και τα παιδιά Ρομά. Υπάρχει θεσμική πρόθεση για αύξηση των σχολείων και ενίσχυσή τους με ολοκληρωτικά εκπαιδευμένο προσωπικό και ειδικά διαδραστικά μαθήματα που προάγουν την συναντίληψη;

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Νομίζω ότι το ερώτημα μπορεί να συνοψιστεί στην πρώτη του παράγραφο. Με βάση, όπως πολύ σωστά λέτε, την ΕΛΤΑΤ, την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, υπάρχει δυστυχώς μια σημαντική -και ανησυχητική προσθέτω εγώ- συσχέτιση ανάμεσα στο επίπεδο εκπαίδευσης και στην έκθεση των πολιτών στον κίνδυνο φτώχειας. Η εκπαίδευση θεωρείται ότι είναι το προστάδιο της ζωής και η προετοιμασία για

τη ζωή. Και όσο πιο πολλά εφόδια έχεις από την εκπαίδευση, προφανώς τόσο πιο πολλά εφόδια θα έχεις στον αγώνα της ζωής.

Ένας τρόπος να ξεπεράσει κανείς την προέλευσή του, δηλαδή την οικονομική του ή την ταξική του προέλευση, είναι να την ξεπεράσει με καλύτερα εφόδια από την παιδεία για να μπορέσει να νικήσει τη μοίρα του. Νομίζω πως η σημερινή προσπάθεια της πολιτείας να ενισχύσει τα πρότυπα σχολεία ακριβώς είναι μια προσπάθεια για να διευκολύνει παιδιά τα οποία έχουν τις ικανότητες να προχωρήσουν μέσω της παιδείας στην κοινωνική ή επαγγελματική τους καταξίωση, να μην στερηθούν αυτής της δυνατότητας επειδή τα οικονομικά τους δεν τους επιτρέπουν, ας πούμε, να πάνε σε ένα καλό και διάσημο ιδιωτικό σχολείο. Η πολιτική του να υπάρχει σε κάθε νομό της Ελλάδος ένα καλό πρότυπο σχολείο το οποίο απευθύνεται σε παιδιά τα οποία έχουν δυνατότητες αλλά πρέπει αυτές οι δυνατότητες μέσω της εκπαίδευσης να καλλιεργηθούν και να βελτιωθούν είναι ακριβώς η απάντηση. Είναι μία από τις απαντήσεις στο ερώτημά σας για τη φροντίδα της πολιτείας.

Δεν έχουν όλες οι οικογένειες τις δυνατότητες να πάνε στο Κολλέγιο Αθηνών. Θα μου πείτε γιατί δεν είναι όλα τα δημόσια σχολεία τέλεια. Γιατί τίποτε δεν είναι τέλει στο σύνολό του. Αλλά είναι κρίμα παιδιά που έχουν τις δυνατότητες, παιδιά που μπορούν να ξεχωρίσουν με μια βοήθεια εκπαιδευτική, έχουν τα φόντα, έχουν την επίδοση, έχουν αυτήν την τάση, αυτήν τη ροπή να

στερούνται αυτής της δυνατότητας επειδή ακριβώς δεν έχουν τα μέσα να πάνε σε ένα καλό ιδιωτικό σχολείο. Η θέσπιση πρότυπων σχολείων σε όλη την Ελλάδα σε κάθε νομό -δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο- είναι μια διευκόλυνση αφάνταστη της λεγόμενης κοινωνικής κινητικότητας η οποία θα διευκολυνθεί πολύ μέσω αυτού του μηχανισμού της καλής προετοιμασίας τέτοιων παιδιών που έχουν τα προσόντα και μπορούν αυτά τα προσόντα να τα ασκήσουν, να τα αξιοποιήσουν, να τα ανακαλύψουν, να τα καλλιεργήσουν, να τα βελτιώσουν, να τα αναδείξουν και να μπορούν εν συνεχεία να συνεχίσουν την εκπαιδευτική τους πορεία η οποία θα τους οδηγήσει σε καλύτερη ζωή, σε καλύτερο επάγγελμα, άρα στο να ξεφύγουν από αυτό που λέτε στο ερώτημά σας από τον κίνδυνο της έκθεσης στη φτώχεια.

Ένα άλλο στοιχείο που έχει ενδιαφέρον είναι η προσπάθεια που γίνεται και που πρέπει να συνεχιστεί και να διευρυνθεί, η προσπάθεια της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την οικονομία. Όχι της υποταγής, της σύνδεσης. Για να ξεφύγεις από τη φτώχεια πρέπει να εργαστείς. Και για να εργαστείς πρέπει να ξέρεις πράγματα που σου ζητάνε να κάνεις. Άρα, η σύνδεση της παιδείας με την οικονομία και η προετοιμασία να σπουδάσεις, να μάθεις πράγματα τα οποία θα σου τα ζητάει εν συνεχεία η αγορά εργασίας είναι ένας άλλος τρόπος για να αντιμετωπιστεί η φτώχεια μέσω της καταπολέμησης της ανεργίας. Δεν έχει νόημα τη στιγμή που η χώρα χρειάζεται κυρίως τεχνολογικούς ή μηχανικούς

παλιότερα, εμείς να ενισχύουμε άλλους τομείς. Πρέπει να διευκολύνουμε ώστε να γίνονται σπουδές οι οποίες εν συνεχεία θα μπορούν να ανταποκρίνονται στην αγορά εργασίας.

Η αγορά εργασίας όπως ξέρετε είναι παγκοσμιοποιημένη. Δεν υπόκειται εύκολα σε καθοδηγήσεις, αλλά μπορούμε να ξέρουμε ποια θα είναι η αγορά εργασίας και ποιες είναι οι ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια. Άρα, μπορούμε να διευκολύνουμε τη στροφή της παιδείας και τη στροφή του ενδιαφέροντος των παιδιών προς τέτοιες σπουδές οι οποίες θα τους επιτρέψουν να αντιμετωπίσουν τη φτώχεια όχι θεωρητικά, αλλά βρίσκοντας εργασία αμέσως μετά τις σπουδές τους.

Έρχονται στη χώρα και επενδύουν εταιρείες σύγχρονης τεχνολογίας και βλέπετε ότι παιδιά που έχουν σπουδάσει προγραμματιστές και όλα αυτά βρίσκουν ευκολότερα δουλειά από άλλα παιδιά που σπουδάζουν κάτι που είναι εντελώς θεωρητικό. Δεν υποτιμώ την αξία του να σπουδάζεις για τη γνώση, αλλά ειδικά το ερώτημά σας δεν αφορά την έκθεση στην άγνοια. Αφορά την έκθεση στη φτώχεια. Και η αντιμετώπιση της έκθεσης στη φτώχεια σημαίνει ότι πρέπει να διευκολύνουμε την εύρεση εργασίας. Άρα τα πρότυπα σχολεία, η σύνδεση της παιδείας με την οικονομία, η αλληλεπίδραση είναι δύο παράγοντες σημαντικοί που πρέπει η πολιτεία να φροντίσει ακόμη περισσότερο, ώστε αυτός

ο κίνδυνος τον οποίον παραστατικά περιγράψατε και η ΕΛΣΤΑΤ μας δείχνει, να μειώνεται ολοένα και περισσότερο.

Ευχαριστούμε τον κ. Πάντο.

Σειρά έχει η κ. Μανιά, Έφηβος Βουλευτής Α΄ Αθήνας από την 5^η ομάδα εργασίας με θέμα «Περιβάλλον και ανισότητες».

Κυρία Μανιά, σας ακούμε.

ΜΑΡΙΝΑ ΜΑΝΙΑ: Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι Μανιά Μαρίνα και εκπροσωπώ την ομάδα που εργάστηκε στα ζητήματα περιβάλλοντος και κοινωνικών ανισοτήτων.

Συζητήσαμε πολύ με την ομάδα μας για το αν υπάρχει στις μέρες μας αποτελεσματικό κράτος πρόνοιας. Από τις έρευνες και τα μέχρι σήμερα δεδομένα προκύπτει η ανάγκη ενίσχυσης ευάλωτων πληθυσμών που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με εξειδικευμένες υπηρεσίες για την παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης ή τη θεραπευτική υποστήριξή τους. Το ίδιο επισημαίνεται στους δεκαεπτά στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που συνδέουν την περιβαλλοντική δικαιοσύνη με την αντιμετώπιση της φτώχειας, τα επίπεδα υγείας και την ευημερία των πολιτών.

Ποιος είναι ο προβλεπόμενος θεσμικός σχεδιασμός για την ανεπάρκεια υπηρεσιών φροντίδας, όπως είναι οι κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ, οι υπηρεσίες υγείας και ψυχικής υγείας και τα κέντρα απασχόλησης και υποστήριξης ατόμων με αναπηρίες; Υπάρχει στρατηγική που να περιλαμβάνει καταγραφή των αναγκών, όπως έχουν αποτυπωθεί μέχρι σήμερα;

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κατά σύμπτωση, ξεκινάει και η μεγάλη απογραφή στη χώρα. Αυτές τις μέρες, αυτόν τον καιρό η Στατιστική Υπηρεσία αρχίζει και κάποιες πρώτες προσλήψεις των νέων ανθρώπων κυρίως οι οποίοι θα εξαπολυθούν σε όλη την Ελλάδα για να ολοκληρώσουν την απογραφή. Η απογραφή γίνεται κάθε δέκα χρόνια. Φτάσαμε στο σημείο όπου έχουμε την πρόσφατη απογραφή. Ένα από τα στοιχεία αυτής της απογραφής θα είναι και τα στοιχεία της κάθε είδους κοινωνικής δυσκολίας και θα καταγραφούν συνθήκες και καταστάσεις κοινωνικής περιθωριοποίησης, με στόχο, αφού καταγραφούν και απογραφούν, να αντιμετωπισθούν.

Επειδή έχω κάνει και δήμαρχος, ξέρω ότι μια απογραφή σε επίπεδο δήμου είναι πιο εύκολη και πιο θα έλεγα ειλικρινής, επειδή η γνώση εκεί είναι διαφορετική από μια περίπου απρόσωπη απογραφή σε πανελλήνιο επίπεδο. Υπάρχουν και απογραφές κοινωνικών προβλημάτων και κοινωνικών

ανισοτήτων και κοινωνικών δομών ή ανάγκης νέων κοινωνικών προνοιακών δομών και σε επίπεδο δήμων.

Νομίζω, όμως, ότι με την συνολική απογραφή η οποία θα γίνει και η οποία δίνει μεγάλο βάρος σε αυτά τα στοιχεία που είπατε -δεν θα ασχοληθούν μόνο με το πληθυσμό, πόσοι άνδρες υπάρχουν ή πόσες γυναίκες, ηλικίες- θα ασχοληθούν πάρα πολύ και με την κοινωνική διάσταση και τα κοινωνικά προβλήματα όπως αυτά προκύπτουν από απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο που θα δοθεί. Θα έχουμε μία πολύ τελευταία και πολύ επικαιροποιημένη απεικόνιση των αναγκών που ένα προνοιακό σύστημα θα πρέπει εν συνεχεία να καλύψει. Θέλω, όμως, να σας πω το εξής. Επιμένω στην ανάγκη, ειδικά απευθυνόμενος σε Έφηβους Βουλευτές, να καταλάβετε την αξία όχι της ανάδειξης ή της καταγραφής του προβλήματος, αλλά της επίλυσης. Θα σας πω τι εννοώ. Όταν ξέσπασε η πανδημία, αντιμετωπίσαμε πρόβλημα γιατί ξέραμε ότι κάποια στιγμή που τα πράγματα θα χειροτέρευαν, θα χρειαζόνταν Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Θυμάστε ότι υπήρξαν φάσεις πριν από κάποιους μήνες που ήμασταν σε ένα σημείο που οι Μονάδες Εντατικής Θεραπείας αν χρειαζόταν να νοσηλευτούν άλλοι δέκα-δεκαπέντε δεν θα έφταναν. Φτάσαμε τον Νοέμβριο για κάποιους μήνες σε εντελώς οριακά σημεία και ευτυχώς η αποσυμφόρηση άρχισε πριν ξεπεράσουμε αυτόν τον αριθμό.

Τότε, λοιπόν, αρκετοί φορείς του κράτους αισθάνθηκαν ότι έπρεπε να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Η Βουλή δεν είναι για να ασκεί διοίκηση στο κράτος. Δεν είναι η μορφή εκτελεστικής εξουσίας. Είναι νομοθετική εξουσία, είναι δηλαδή αυτό που ξέρετε και αυτό που κατά κάποιο εξομοιωτικά κάνουμε αυτήν τη στιγμή. Παρά ταύτα, η Βουλή, όπως και ιδιωτικοί φορείς, χορηγοί, οι δήμοι και άλλοι παράγοντες, ανέλαβαν κάποιες πρωτοβουλίες.

Έδωσε η Βουλή των Ελλήνων με απόφαση ομόφωνη όλων των κομμάτων 8 εκατομμύρια ευρώ σε ένα μεγάλο νοσοκομείο των Αθηνών, στο νοσοκομείο «Σωτηρία» για να φτιαχτούν πενήντα σύγχρονες θέσεις, κλίνες δηλαδή Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, και καταφέραμε με τη σωστή νομοθεσία και με τη σωστή συμπεριφορά, και υπό το κράτος της αγωνίας και του κινδύνου, να κατασκευασθούν πενήντα θέσεις Μονάδων Εντατικής Θεραπείας ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ μέσα σε δύομισι μήνες, σε χρόνο δηλαδή απίστευτο. Ο συνήθης χρόνος που γίνονται αυτά τα έργα που είναι εξειδικευμένα ξεπερνάει τον ένα χρόνο. Τα καταφέραμε, όμως, γιατί κάναμε τους σωστούς νόμους. Δεν δείξαμε ευθυνοφοβία. Ήμασταν ενωμένοι και ουσιαστικά θέλαμε μια απόφαση να τη μετατρέψουμε γρήγορα σε ΠΡΑΞΗ, με κεφαλαία γράμματα.

Σήμερα, ευτυχώς, αυτές οι μονάδες, που έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην κρίση, δεν είναι γεμάτες. Και σύντομα που αυτό θα το αφήσουμε πίσω, με τους

εμβολιασμούς κυρίως και των νεότερων, αυτά θα χρησιμοποιούνται για άλλες ασθένειες και όχι για τον κορωνοϊό, αλλά το καλό έγινε. Τι θέλω να πω με αυτό. Όσον αφορά τις προνοιακές δομές και όλα αυτά τα συστήματα ξέρουμε λίγο-πολύ σε κάθε δήμο και σε κάθε περιοχή τι πρέπει να γίνει.

Ξέρουμε δηλαδή στην πατρίδα μου στα Γιάννενα -μια και είστε και εσείς Έφηβοι Βουλευτές σε κάποια περιοχή, να σας πω ότι είμαι και εγώ ότι είμαι Βουλευτής των Ιωαννίνων, σαν την κ. Μαρτίνη δηλαδή- ότι χρειαζόμαστε δεκαπέντε σπίτια υποστηριζόμενης διαβίωσης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, τα οποία σήμερα υποστηρίζονται από τους γονείς τους, αλλά από αύριο θα πρέπει να αποκτήσουν μια αυτονομία και μια άλλη υποβοήθηση. Αυτές τις κατοικίες λοιπόν τις κατασκεύασε η ΕΛΕΠΑΠ, ένας φορέας κοινωνικής πολιτικής που έχει ιστορικό έργο σε όλη την Ελλάδα, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου και το Υπουργείο Πρόνοιας.

Αυτά όλα τα ξέρουμε. Και θέλω να ξέρετε ότι και χρήματα υπάρχουν, ευρωπαϊκά κυρίως, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν. Όλα αυτά, όμως, έχουν να κάνουν και με μια νοοτροπία, τη νοοτροπία της πράξης. Θα καταλάβετε και αργότερα στη ζωή σας ότι σπαταλάμε πολύ χρόνο στην Ελλάδα σε ανώφελους καβγάδες, σε ανώφελες πολιτικές διαμάχες, σε ανώφελες γκρίνιες, σε ανώφελες συζητήσεις. Το θέμα είναι οι συζητήσεις κάποια στιγμή να σταματούν και να αγωνιζόμαστε όλοι να μετατρέψουμε το αποτέλεσμα των

συζητήσεων σε πράξη. Δεν πάσχουμε από συζητήσεις στην Ελλάδα.

Πάσχουμε από μετατροπή των συζητήσεων σε πράξη.

Θα πρέπει η δική σας γενιά, αντί να γίνει μια γενιά που τη γοητεύει η ατέλειωτη συζήτηση ή η ατέλειωτη διαφωνία, να την γοητεύσει η οριστικοποίηση της συζήτησης, το συμπέρασμα και μετά το μεγαλύτερο αγώνισμα, η μεγαλύτερη πολιτική πράξη που είναι πώς θα μετατρέψετε το συμπέρασμα σε έργο, πώς στη διαπίστωση ότι μας λείπουν δεκαπέντε Σπίτια Υποστηριζόμενης Διαβίωσης θα γίνουν αυτά τα δεκαπέντε σπίτια μια ώρα αρχύτερα, χωρίς ανταγωνισμούς, χωρίς υπονομεύσεις, χωρίς να λέει ο ένας γιατί να το κάνει αυτός κι όχι εγώ. Υπάρχουν αυτά στον δημόσιο βίο, υπάρχουν αυτά στον δημόσιο στίβο και νομίζω πως όταν όλοι καταλάβουμε τη σημασία της πράξης και την απαξία τις ατελείωτης συζήτησης, θα λύσουμε πολλά προβλήματα.

Δεν μας λείπουν, κυρία Μανιά, οι γνώσεις για τις προνοιακές δομές. Μας λείπει ένας δυναμισμός, τις γνώσεις και τα συμπεράσματα που έχουμε βγάλει για τις ανάγκες να τα μετατρέπουμε σε έργα. Αυτήν την περίοδο η χώρα έχει ευλογηθεί κυριολεκτικά με μια βοήθεια από την Ευρώπη που ξεπερνάει τα 30 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα 30 δισεκατομμύρια ευρώ είναι απίστευτο ποσό. Είναι το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Και αρχίζουν και έρχονται τα πρώτα χρήματα, τα οποία αφορούν τα πάντα. Αφορούν δρόμους, αφορούν ψηφιακά, αφορούν «πράσινη» μετάβαση, αφορούν τα πάντα, αφορούν και πρόνοια. Και νομίζω πως αυτό που θα πρέπει να κάνουμε και να καταλάβουμε είναι ότι όλα αυτά τα πράγματα πρέπει να βοηθήσουμε να τα μετατρέψουμε σε έργο.

Άλλαξαν οι νόμοι για τα έργα και μπορούν τα έργα να γίνονται σήμερα πιο γρήγορα, πιο αποφασιστικά, όχι όπως παλιά με ατελείωτες διαδικασίες που καθυστερούσαν, που είχαν όλο δικαστήρια, που ένα έργο για να γίνει ήθελε περισσότερο δικηγόρους παρά μηχανικούς. Έχουν διευκολυνθεί πλέον τα έργα στην Ελλάδα. Μια άλλη νοοτροπία χρειάζεται στην Ελλάδα. Και αυτήν τη νοοτροπία μπορεί να τη φέρει η δική σας γενιά περισσότερο από τη δική μου. Μια νοοτροπία πράξης, μια νοοτροπία λιγότερο λόγων και μια νοοτροπία που την είδα ακούγοντάς σας και στο πρώτο τμήμα του διαλόγου που κάναμε, αλλά και στις ερωτήσεις. Γιατί κατάλαβα ότι από όλα τα θέματα ξεχωρίζετε τα κυριότερα, τα βάζετε μπροστά και κυνηγάτε τα κυριότερα. Και τα κυνηγάτε καταλήγοντας στα σωστά συμπεράσματα.

Από εκεί και πέρα, η τέχνη της πολιτικής είναι να παίρνουμε τα σωστά συμπεράσματα και να τα μετατρέπουμε σε δρόμους και γεφύρια, σε προνοιακές δομές. Δηλαδή να καταλάβουμε ότι η πολιτική, αυτό που σήμερα κάπως

επιχειρείτε να γευθείτε, δεν είναι τόσο να περιγράψουμε ένα πρόβλημα, όσο να καταλήξουμε στη λύση και κυρίως μετά αυτήν τη λύση να την κάνουμε πράξη. Σας μιλώ περισσότερο για μια νοοτροπία και όχι για μια καταγραφή προβλημάτων ή για μια ανάδειξη προβλημάτων. Σας μιλάω περισσότερο για μια νοοτροπία που έχει να κάνει με την βαθιά αξία της πολιτικής και θα το καταλάβετε καλύτερα αν σας επαναλάβω και πάλι ένα παράδειγμα σημερινό. Μου ζήτησαν από ένα νοσοκομείο δύο χειρουργικά κρεβάτια. Αυτά μπορούν να σώσουν κόσμο. Και μέσα σε μια μέρα υπογράψαμε την αγορά δύο χειρουργικών κρεβατιών. Το συζήτησα με κάποιους συνεργάτες, το αποφασίσαμε και προχωρήσαμε. Δεν κάναμε ατελείωτες συζητήσεις, δεν κάναμε ατελείωτες διαδικασίες, δεν παίξαμε την κολοκυθιά, γιατί δύο κρεβάτια και όχι δύο απινιδωτές.

Είναι ένας άλλος τρόπος να αντιλαμβάνεσαι την πολιτική. Είναι δύσκολο να καταλάβετε τι εννοώ αυτήν τη στιγμή. Θα καταλάβετε όμως στην πορεία όπου θα δείτε πολλές συζητήσεις, πολλές αντιρρήσεις, πολλές αντιδικίες, πολλές γνώμες αλλά πρέπει να ξέρετε ότι αυτά όλα κάποτε πρέπει να τελειώνουν. Και όταν τελειώνουν και καταλήγουν σε συμπεράσματα από εκεί αρχίζει η πραγματική πολιτική, δηλαδή πώς θα τα μετατρέψουμε σε πράξεις. Και αυτό δεν έχει να κάνει με οδηγίες, ούτε με μια εκπαίδευση περί πολιτικής. Έχει να κάνει με νοοτροπίες. Έχετε προσέξει ότι πάρα πολλοί λένε «εγώ τους

τα είπα» ή «ωραία τα είπες». Δεν έχει καμία σημασία αυτό. Σημασία έχει τι κάνεις στην πολιτική. Εσείς με τις παρατηρήσεις σας, με τα συμπεράσματά μας διαπίστωσα ότι και στον πολιτισμό και στην τεχνολογία και στο περιβάλλον και στις ανισότητες εντοπίσετε σοβαρά προβλήματα. Μου τα είπατε αυτά τα προβλήματα, μου τα υποδείξατε. Αυτό είναι σημαντικό.

Ξέρετε ποια είναι η σκυταλοδρομία από εκεί και πέρα; Πώς θα πάρουμε αυτά τα προβλήματα και θα τα μετατρέψουμε σε λύσεις. Πώς θα κάνουμε δηλαδή τα δεκαπέντε σπίτια στα Γιάννενα, τις πενήντα θέσεις ΜΕΘ στην «ΣΩΤΗΡΙΑ» και τα δύο χειρουργικά κρεβάτια στο νοσοκομείο. Εκεί πρέπει να το παλέψουμε, στη μετατροπή της γνώμης σε πράξη. Στις σύγχρονες δημοκρατίες δεν πάσχουμε από έλλειψη γνώμης. Πάσχουμε από μετατροπή της γνώμης στην πράξη. Εκεί πάσχουμε. Και αυτό πρέπει να επιτύχουμε να γίνεται πιο εύκολα, πιο γρήγορα και πιο αποφασιστικά.

Γι' αυτό και θέλω τώρα τελειώνοντας να σας πω ότι διαπίστωσα πως παρά τις δυσκολίες, παρά την διαδικτυακή επαφή, παρά την έλλειψη προσωπικής επαφής και το Ίδρυμα της Βουλής και η Επιτροπή της 25^{ης} Συνόδου και τα παιδιά αντιμετώπισαν το επίμαχο θέμα του περιβάλλοντος με ωριμότητα, με σωστές προτεραιοποιήσεις και αυτό φάνηκε από τις συνόψεις που έκαναν οι πρώτοι ομιλητές αλλά και από τις ερωτήσεις που έκαναν οι επόμενοι.

Θέλω να ξέρουν ότι όλη η προεργασία που τα παιδιά έκαναν, όλη η προτεραιοποίηση που έκαναν, όλη η ανάδειξη των ζητημάτων είναι ένα θαυμάσιο υλικό το οποίο θα μου επιτρέψουν να το διαβιβάσω στα αρμόδια Υπουργεία. Αλλά στην πραγματικότητα η πραγματική πολιτική αρχίζει από το σημείο που παραδίδουμε τη σκυτάλη της γνώμης στον σκυταλοδρόμο της πράξης, σε αυτόν δηλαδή που όλα αυτά θα τα υλοποιήσει. Γιατί τότε μόνο καταξιώνονται και οι γνώμες και οι έρευνες και οι συζητήσεις και οι ζυμώσεις και οι διαφωνίες και η θεμιτή καυγάδες σε μια δημοκρατία. Τα συμπεράσματα που κάποια στιγμή πρέπει να βγουν για να τελειώνουν οι συζητήσεις, να μετατρέπονται. Εγώ αυτό ήθελα να σας πω με μία -θα έλεγα- επιμονή που ενδεχομένως σας παραξενεύει. Αλλά αυτό προέρχεται από τη δική μου πείρα. Έτσι, με όλα αυτά φτάσαμε στο τέρμα των διαβουλεύσεων, έχοντας διαπραγματευτεί θέματα σημαντικού ενδιαφέροντος.

Θέλω να ευχαριστήσω την Πρόεδρο της Επιτροπής της Βουλής των Εφήβων κυρία Αθηνά Βορρίση και τα μέλη της επιτροπής, Αμαλία Αδαμοπούλου, Γεωργούση Ακριβή, Γκίκα Έλενα, Γρηγοροπούλου Σωτηρία, Δεκατρή Ιωάννα, Κατσιάνου Αικατερίνη, Πόλκα Λάμπρο, και Κουφονικολάκου Θεώνη, καθώς και τον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος και τα στελέχη του Ιδρύματος που πραγματοποίησαν με δύσκολες συνθήκες αυτήν την 25^η Σύνοδο. Θέλω να πω ότι η επόμενη Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων

ελπίζουμε και θέλουμε να γίνει ζωντανά. Είναι ένας θεσμός που καθιερώθηκε από τον Πρόεδρο της Βουλής τον κύριο Απόστολο Κακλαμάνη εδώ και πολλά χρόνια και έκτοτε όλοι οι Πρόεδροι της Βουλής στήριξαν και συνέχισαν αυτόν τον πολύ ενδιαφέροντα θεσμό.

Θέλω λοιπόν να ευχαριστήσω εκτός από το Ίδρυμα της Βουλής, όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του Κοινοβουλίου που συνέβαλαν στον συντονισμό και την ομαλή διεξαγωγή της Συνόδου: Το Υπουργείο Παιδείας με το οποίο συνεργαστήκαμε, την κυρία Ιωάννα Ντίνου, υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην 3^η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας, τον κύριο Σταύρο Μπένο, Πρόεδρο του Σωματίου «Διάζωμα», την κυρία Καλλιόπη Διονυσοπούλου, εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, τον κ. Σπυρίδωνα Παπαδάκη, Οργανωτικό Συντονιστή ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδος, και τον κ. Νίκο Μπελαβίλα, Αναπληρωτή Καθηγητή του ΕΜΠ.

Ας πούμε ο κ. Μπένος που είναι Πρόεδρος του Σωματίου «Διάζωμα» υπήρξε Υπουργός Πολιτισμού, Δήμαρχος Καλαμάτας. Τι κάνει το «Διάζωμα» μεταξύ άλλων; Το «Διάζωμα» με ιδιωτικές χορηγίες κάνει μελέτες σε έργα πολιτισμού και αυτές τις μελέτες της δίνει στο Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Πολιτισμού διευκολύνεται από αυτές τις μελέτες και τις μετατρέπει σε έργα. Κάνει μια μελέτη για ένα αρχαίο θέατρο πώς θα αναστηλωθεί και το

Υπουργείο Πολιτισμού παίρνει αυτήν τη μελέτη και την υποβάλλει σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, χρηματοδοτείται και μετατρέπεται σε έργο. Αυτό είναι η καταξίωση της κοινωνίας των πολιτών. Το «Διάζωμα» συμβάλλει στην πραγματοποίηση έργων. Είναι αυτό που σας έλεγα πριν, ότι όλα πρέπει να καταλήγουν στο αποτέλεσμα.

Θέλω να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τους γονείς σας, τους διευθυντές των σχολείων καθώς και τους υπεύθυνους καθηγητές του προγράμματος για τη συνεργασία.

Να ευχαριστήσουμε, επίσης, για την καλή συνεργασία τους διευθυντές και προϊσταμένους των Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας, για τις ερωτήσεις σας, για τις ζυμώσεις που οδήγησαν στην παρουσίαση και των πέντε θεμάτων που –επαναλαμβάνω- έδειξαν ότι έχετε σωστή αντίληψη προτεραιότητας.

Θέλω να σας ευχηθώ να πάνε καλά οι σπουδές σας και από όποια θέση αργότερα αναμειχθείτε στα δημόσια πράγματα, είτε ως υπεύθυνοι πολίτες είτε και ως παράγοντες του δημοσίου βίου, να μην ξεχνάτε ότι κύριος σκοπός της πολιτικής είναι να μετατρέπει τα αποτελέσματα των συζητήσεων σε χειροπιαστά έργα και όχι να καταλήγει ή να ικανοποιείται με ατελείωτες συζητήσεις ή με ατελείωτες διενέξεις. Πρέπει κάποια στιγμή να συμπεραίνουμε, όπως κάνατε εσείς, και εν συνεχεία το συμπέρασμα να μετατρέπεται σε έργο.

Ευχαριστώ, λοιπόν, για την όλη παρουσία. Σας συγχαίρω για το επίπεδο όλων σας και θα μου επιτρέψετε επισήμως, όπως λέμε και στη Βουλή, να πω ότι λύεται η συνεδρίαση.

Ώρα λήξης: 19.36'.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ